

Statistiek der spaar- en leenbanken in Nederland over het jaar

...

<https://hdl.handle.net/1874/423861>

BIJDRAGEN
TOT DE
STATISTIEK VAN NEDERLAND.

NIEUWE VOLGREEKS.

Uitgegeven door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

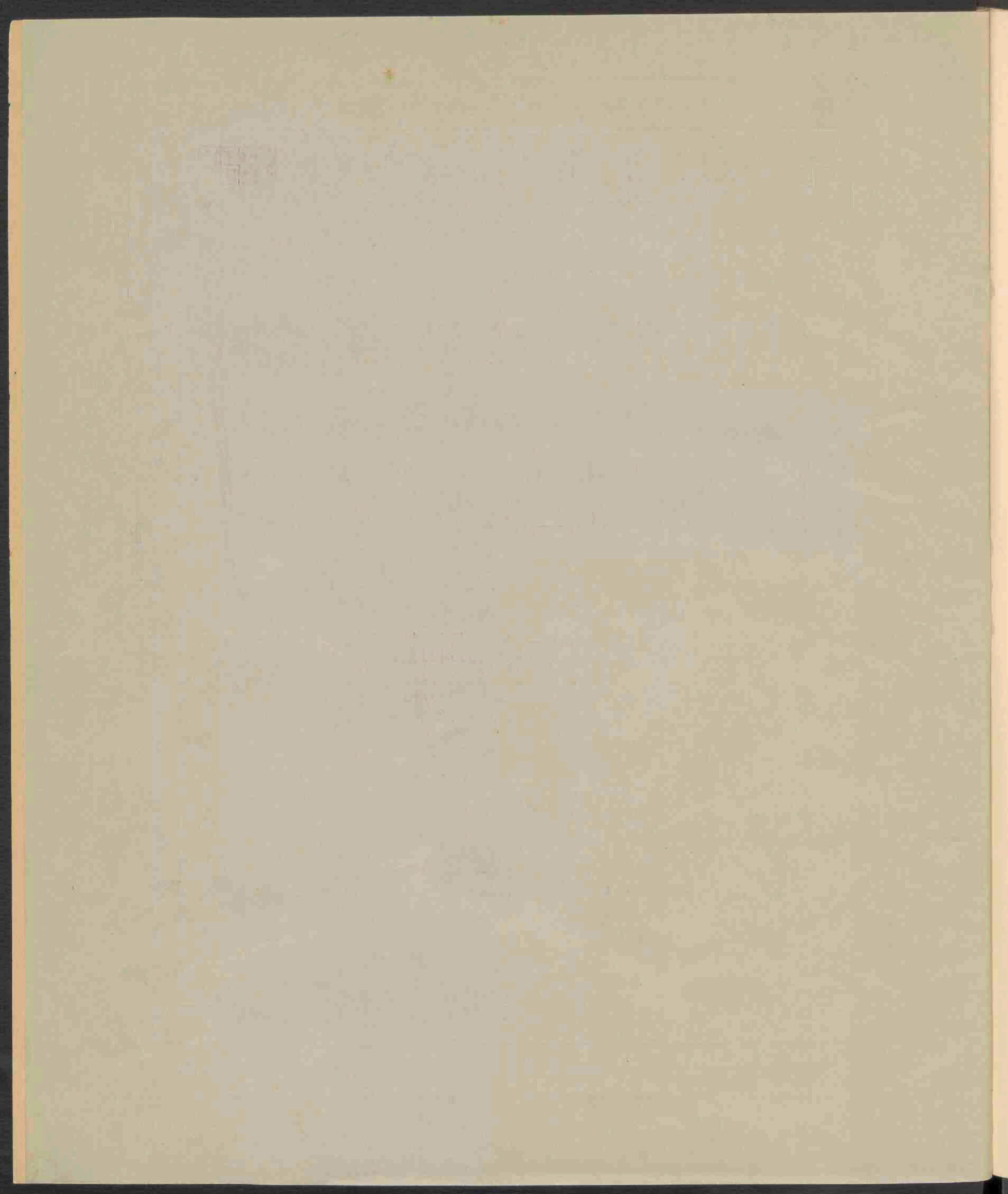
N°. 252

Statistiek der Spaar- en Leenbanken in Nederland, over het jaar 1915/1916.

(Samenvatting der uitkomsten over 1915/16 in vergelijking met die over 1914/15).

's-GRAVENHAGE,
GEBR. BELINFANTE
1917.

BIJDRAGEN

TOT DE

STATISTIEK VAN NEDERLAND.

NIEUWE VOLGREEKS.

Uitgegeven door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

N°. 252.

Statistiek der Spaar- en Leenbanken in Nederland, over het jaar 1915/1916.

(Samenvatting der uitkomsten over 1915/16 in vergelijking
met die over 1914/15).

's-GRAVENHAGE,
GEBR. BELINFANTE.
1917.

BILDFAGEN

STATISTIK VAN NEDERLAND

RIJSGEWERVEN

VERVOLG VAN DE STATISTIEK VAN NEDERLAND

1892

Statistiek der Staat- en Gemeenschap in Nederland, door het Bureau der Staat- en Gemeenschapstatistiek, uitgegeven in 1892.

Verzameling der statistiek der Gemeenschap in Nederland, uitgegeven in 1892.

—

STATISTIEK VAN NEDERLAND

VOORBERICHT.

Vermits de tijdsomstandigheden nog steeds zuinigheid noodig maakten, is van den jaargang 1915/1916 ¹⁾ van de Statistiek der Spaar- en Leenbanken alleen de samenvatting der uitkomsten over 1915 in vergelijking met die over 1914 gepubliceerd.

De copie der tabellen blijft echter bewaard en is ter beschikking van belangstellenden.

Evenals het vorige jaar is aan staat 8 der uitkomsten de kolom toegevoegd waarin de gemiddelde rentetax is berekend, gekweekt uit de totale belegging.

Deze berekening, die aan het Bureau is gemaakt van de voornaamste banken, welke nauwkeurige opgaven verstrekt hebben van de gemiddelde rentetax van de beleggingen van verschillenden aard, is op de volgende wijze geschied.

De gemiddelde rentetax is gedeeld op de rente verkregen uit elk onderdeel waardoor men verkrijgt het gemiddelde belegde kapitaal. Deze gemiddelde belegde kapitalen zijn te zamen gevoegd en gedeeld op het totaal bedrag der rente, zoodat men dan verkrijgt het gemiddeld percentage van alle beleggingen.

Voorts is weder achter de samenvatting der uitkomsten van de Spaarbanken eene opgave toegevoegd van het gemiddelde saldo tegoed per inwoner en per boekje van de voornaamste staten der wereld, voor zoover althans daaromtrent gegevens beschikbaar waren, in vergelijking met Nederland.

Aan de samenstelling van dezen jaargang is medegewerkt door 293 Spaarbanken, 953 Boerenleenbanken, 23 Spaarkassen, 77 Hulpbanken en 17 Banken van Leening, in het geheel dus door 1363 instellingen; voor den vorigen jaargang waren deze cijfers respectievelijk 295, 926, 27, 82, 17 en 1347. Uit deze getallen blijkt, dat het aantal medewerkende Banken van Leening stationnair bleef, terwijl het aantal Boerenleenbanken is gestegen met 27 en het aantal Spaarbanken, Hulpbanken en Spaarkassen is verminderd met resp. 2, 5 en 4.

Van één zelfstandig werkende Boerenleenbank, is na herhaalde aanvraag, geen opgave ingekomen; van alle banken aangesloten bij de Centrale Banken te Eindhoven, Utrecht en Alkmaar zijn gegevens ontvangen, dank zij de welwillende medewerking ondervonden van de administratie en inspectie dezer banken.

Hieronder volgt het saldo tegoed der inleggers over:

	1913	1914	1915
bij de particuliere Spaarbanken.	f 129 751 441,—	f 118 107 996,—	f 121 020 838,—
bij de Rijkspostspaarbank . . . „	183 791 105,—	„ 184 585 446,—	„ 189 107 089,—
bij de Boerenleenbanken . . . „	52 182 567,—	„ 56 599 157,—	„ 81 673 539,—
Totaal . . . f	365 725 113,—	f 359 292 599,—	f 391 801 466,—

¹⁾ Deze jaargang omvat de instellingen, waarvan het boekjaar geëindigd is op eenigen datum, liggende tusschen 1 Juli 1915 en 30 Juni 1916; eenvoudigheidshalve wordt in de publicatie gesproken over het jaar 1915 waar eigenlijk 1915/1916 bedoeld wordt.

In dezen jaargang is het saldo tegoed der inleggers voor 1913, 1914 en 1915 vermeld, ten einde een overzicht te geven van de spaargelden in het jaar vóór den oorlog, het jaar waarin de oorlog uitbrak en het eerste jaar van den oorlog.

Zooals uit de opgaven voor 1913 en 1914 blijkt, is het uitbreken van den oorlog in Augustus 1914 van invloed geweest op het saldo tegoed der inleggers op het einde van dat jaar. Waar toch gedurende de laatste jaren (1910 t/m 1913) dit saldo steeg met gemiddeld f 19 000 000,— per jaar, verminderde dit saldo in 1914 met bijna 6½ miljoen gulden, terwijl einde 1915 eene vermeerdering valt te constateeren van 32½ miljoen gulden. Opmerkelijk is, dat deze vermeerdering hoofdzakelijk is veroorzaakt, door stijging van het saldo tegoed bij de boerenleenbanken (25 miljoen gulden).

Het Bestuur van de Coöperatieve Centrale Boerenleenbank te Eindhoven heeft in het verslag over 1915 gemeend hierover onderstaande mededeeling te moeten doen. „Het afge-loopen boekjaar heeft zich bijzonder gekenmerkt door geld-overvloed. In de eerste vier maanden wijken onze „beschikbare middelen” weinig af van vorige jaren. Vanaf de vijfde maand bleven de deposito's steeds stijgen. Buitenstaanders meenen daaruit te mogen opmaken, dat de landbouwers schatten gouds verdiend hebben. Wij willen heelemaal niet ontkennen, dat de landbouwers meer voor hunne producten hebben ontvangen dan in vorige jaren en dientengevolge een beter jaar hebben gehad. Maar daartegenover staat dat het winnen der producten gepaard gegaan is met enorme onkosten en met eene zeer belangrijke productiviteitsvermindering van den bodem. Immers ofschoon niet of onvol-doende bemest, er moest toch gezaaid worden. De in den bodem uit vorige jaren overge-bleven voedingsstoffen zijn mede ingeteerd. Wie zal dit verlies onder cijfers brengen? Vast staat, dat daarmee enorme sommen zijn heengegaan en dat de landbouwer zijn overgelegd geld straks weder zal moeten uitgeven om zijn bodem in goeden staat terug te brengen. Daarbij komt nog dat èn de individueele landbouwer èn zijn aankoopvereeniging nagenoeg geen voorraden hebben, noch van meststoffen, noch van voederartikelen. Het geld eerst in het bedrijf benoodigd vindt thans geen em-plooi en wordt ingelegd bij de boerenleenbanken. Daaraan is naar ons oordeel de geldovervloed bij onze aangesloten boerenleenbanken en bij ons toe te schrijven.”

's-GRAVENHAGE, 30 December 1917.

De Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek,

H. W. METHORST.

1913	1914	1915
— 208 000 000	— 200 000 000	— 180 000 000
— 100 000 000	— 100 000 000	— 100 000 000
— 108 000 000	— 100 000 000	— 80 000 000
— 208 000 000	— 200 000 000	— 180 000 000

Samenvatting der Uitkomsten van de Statistiek over 1915 in vergelijking met die over 1914.

I. SPAARBANKEN.

Voor den jaargang 1915 zijn gegevens ontvangen van 293 Spaarbanken, die aan het einde van het boekjaar op 2 202 209 boekjes f 310 127 926,86 verschuldigd waren, terwijl voor den vorigen jaargang van 295 Spaarbanken inlichtingen ontvangen waren, met een saldo tegoed der inleggers ad f 302 693 441,55 op 2 181 575 boekjes.

Niet ingekomen zijn de opgaven van de volgende 5 Spaarbanken, die in 1914 wel meewerkten:
Spaarbank van de St. Paulusvereniging te *Oisterwijk*;
Spaarbank genaamd „de Spaarkas” te *Epe*;
Stuiversspaarbank van de Afdeeling Haarlem van den Volksbond te *Haarlem*;
Schoolspaarbank, opgericht door het Departement Abbekerk en Lambertschaag der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen te *Abbekerk*;
Zaanlandsche Spaar- en Voorschotbank te *Krommenie*.

Van de volgende 3 Spaarbanken, die voor 1914 geen opgaven hadden ingezonden, zijn voor 1915 gegevens ingekomen:

Spaarbank van „de Volharding” te *'s-Gravenhage*;
Nutsspaarbank te *IJpendam*;
Nieuwe Spaarbank te *Uithuizermeeden*.

Van de 6 hieronder genoemde Spaarbanken, die dit jaar voor het eerst in het Algemeen Register voorkomen zijn geen opgaven ingekomen:

Spaarbank van de Vereeniging „de Hanzebank” te *'s-Hertogenbosch*;
Spaarbank „de Hanzebank” te *Mill c. a.*;
Spaar- en Voorschotbank „Boaz” te *'s-Gravenhage*;
Spaar- en Voorschotbank der „Eerste Nederlandsche” te *'s-Gravenhage*;
Spaarbank van de Hanzebank te *Beverwijk*;
Spaarbank van de R. K. Werkliedenvereniging „St. Joseph” te *Kampen*.

De Spaarbank der bijzondere school te *Mill c. a.* is opgeheven.

Ook thans zijn, ter bevordering eener juiste vergelijking, in deze inleiding doorlopend, zoowel bij de Spaarbanken als bij de overige instellingen, in dit werk behandeld, dus ook bij de Boerenleenbanken, Spaarkassen, Hulpbanken en Banken van Leening, alle instellingen geëlimineerd, die niet in beide jaren opgaven verstrekt hebben, tenzij opheffing of oprichting de oorzaak daarvan was.

Bij de overige Spaarbanken bleek het saldo tegoed der inleggers op 1 Januari 1914 en op 1 Januari en 31 December 1915 achtereenvolgens te hebben bedragen f 312 007 574,—, f 301 896 927,— en f 309 810 985,— en is dit derhalve af-, resp. toegenomen met respectievelijk 3,24 en 2,62 pCt.

In het geheel vertoont de Inleggersrekening voor:

1.	Aantal en bedrag der inlagen.	1914.		1915.		Toe-, respect. afnemings sedert 1914 in percenten.
		290 instellingen.	290 instellingen.	290 instellingen.	290 instellingen.	
	Aantal inlagen gedurende het boekjaar		2 400 792		2 146 904	— 10,58
	„ uitbetalingen gedurende het boekjaar		1 711 413		1 324 398	— 22,61
	„ boekjes in omloop aan het einde van het boekjaar		2 177 417		2 200 632	1,07
	Bedrag van het tegoed der inleggers aan het begin van het boekjaar	f	312 007 574	1) f	301 896 927	— 3,24
	„ der inlagen (zonder rente).		113 402 243		107 763 152	— 4,97
	„ „ aan inleggers toegekende rente		8 330 018		8 079 672	— 3,58
	„ „ uitbetalingen (uitbetaalde rente inbegrepen).		131 892 804		107 928 766	— 18,17
	„ van het tegoed der inleggers, rente inbegrepen, aan het einde van het boekjaar	1)	301 897 031		309 810 985	2,62

Voor de Kapitaalrekening zijn dit jaar door 256 Spaarbanken gegevens verstrekt, tegen 260 in 1914. De staatjes 2 en 3 geven een overzicht van de Actieven en Passieven en van de verhoudingen tusschen de desbetreffende cijfers voor 1914 en die voor 1915 bij de in beide jaargangen voorkomende instellingen.

Tevens blijkt daaruit, hoe op het einde van het jaar de actieven en passieven percentsgewijze samengesteld waren:

2.	ACTIEVEN.	In totaal.		In percenten		Toe-, respect. afnemings sedert 1914 in percenten.		
		1914.	1915.	1914.	1915.			
		250 instellingen.	250 instellingen.					
	Effecten	f	230 867 424	f	244 963 604	63,76	72,95	6,11
	Kantoormeubelen e. d.		44 493		40 844	0,01	0,01	— 8,20
	Onroerende eigendommen		3 203 544		3 232 740	0,95	0,96	0,91
	Hypotheken		42 834 569		40 979 480	12,76	12,20	— 4,33
	Prolongatiën		28 254 160		14 736 165	8,42	4,39	— 47,84
	Andere voorschotten		2 228 659		2 450 988	0,66	0,74	11,32
	Gelden in handen van derden		4 386 075		4 612 137	1,31	1,37	5,15
	Gelden in kas		2 479 516		3 568 714	0,74	1,06	43,93
	Tekort (verlies).		21 436 986		21 207 530	6,39	6,32	— 1,07
	Totaal	f	335 735 426	f	335 822 252	100,—	100,—	0,03

1) Het verschil tusschen deze beide bedragen, vindt zijn oorsprong in fouten, die, in vorige opgaven van de Spaarbanken ontvangen, voorkomen en, hoewel verbetering voor den betreffenden jaargang, ondanks met de besturen der instelling gevoerde correspondentie, onmogelijk bleek, thans hersteld zijn.

3. P A S S I E V E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afnemingsedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
Tegoed der inleggers	f 296 872 666	f 304 544 027	88,42	90,69	2,58
Bedrag van de reserve	13 592 522	11 149 279	4,05	3,32	- 17,97
Overige crediteuren	25 270 238	20 128 946	7,53	5,99	- 20,35
Totaal	f 335 735 426	f 335 822 252	100,—	100,—	0,03

Voor de Winst- en Verliesrekening zijn in 1915 van 214 Spaarbanken, tegen 219 in 1914, gegevens ontvangen. Uit de verzamelstaten blijkt, dat de baten en lasten, bij de in beide jaargangen voorkomende met de in 1915 voor het eerst vermelde instellingen en haar percentsgewijze samenstellingen zijn geweest, als in tabellen 4 en 5 aangetoond wordt:

4. B A T E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afnemingsedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
	209 instellingen.	209 instellingen.			
Renten van effecten, hypotheke, enz.	f 12 834 449	f 12 508 016	96,42	94,49	- 2,47
Huren van onroerende eigendommen	80 370	86 412	0,60	0,65	7,52
Waardevermeerdering van effecten door koersverschil	27 771	34 871	0,21	0,27	25,57
Winst bij verkoop van effecten	275 872	311 340	2,08	2,35	12,86
Baten uit anderen hoofde	91 586	298 657	0,69	2,24	223,91
Totaal	f 13 300 048	f 13 237 296	100,—	100,—	- 0,47

5. L A S T E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afnemingsedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
Aan inleggers toegekende rente	f 8 078 354	f 7 775 602	33,09	51,02	- 3,75
Administratiekosten	1 267 464	1 643 798	5,19	10,79	29,69
Waardevermindering van effecten door koersverschil	13 522 850	4 508 189	55,39	29,58	- 66,66
Verlies bij verkoop van effecten	9 414	44 432	0,04	0,29	371,98
Lasten uit anderen hoofde	1 537 082	1 267 353	6,29	8,32	- 17,55
Totaal	f 24 415 164	f 15 239 374	100,—	100,—	- 37,58

Voor de Kapitaalrekening waren in 1915 geen gegevens verstrekt door 37 Spaarbanken, welke die wel voor de Inleggersrekening ingezonden hadden; deze 37 Spaarbanken waren op het einde van 1915 op 18 912 boekjes f 4 992 227,99^s verschuldigd.

Voor de Winst- en Verliesrekening waren in 1915 geen gegevens verstrekt door 79 instellingen, welke die voor de Inleggersrekening wel ingezonden hadden; deze 79 Spaarbanken waren op het einde van 1915 op 41 610 boekjes f 12 167 264,45^s verschuldigd.

256 Spaarbanken met een totaal bedrag tegoed der inleggers op het einde van het jaar ad f 305 135 698,51 hebben voor dezen jaargang opgaven verstrekt nopens den aard der beleggingen harer kapitalen. In den vorigen jaargang waren door 260 Spaarbanken zulke opgaven ingezonden, met een saldo tegoed der inleggers op het einde van het jaar ad f 298 634 327,75⁵.

6.	Aard der beleggingen.	In totaal.		In percenten.		Toe-, respect. afneming sedert 1914 in percenten.
		1914.	1915.	1914.	1915.	
		245 instellingen.	245 instellingen.			
Staatsschuld:						
ten laste van Nederland	f 95 130 290	f 107 206 634	31,80	35,96	12,69	
„ „ „ andere landen	7 845 859	6 216 196	2,62	2,09	— 20,77	
Schuldbrieven ten laste van publiekrechtelijke lichamen:						
in Nederland	63 342 746	63 310 227	21,18	21,24	— 0,05	
„ andere landen	1 464 417	1 228 924	0,49	0,41	— 16,08	
Aandeelen:						
binnenlandsche	1 258 044	1 346 560	0,42	0,45	7,04	
buitenlandsche	291 208	156 286	0,10	0,05	— 46,33	
Obligatiën en pandbrieven:						
binnenlandsche	44 862 856	49 629 470	15,00	16,65	10,62	
buitenlandsche	7 894 791	6 809 295	2,64	2,28	— 13,75	
Hypotheken	42 255 908	40 418 423	14,13	13,56	— 4,35	
Prolongatiën	23 243 644	14 715 146	8,44	4,94	— 47,90	
Belegging van anderen aard	6 523 269	7 049 115	2,18	2,37	8,06	
Totaal	f 299 113 032	f 298 086 276	100,—	100,—	— 0,34	

Tabel 6 toont, hoe de Spaarbanken de haar toevertrouwde gelden, naar de verschillende groepen van beleggingen verdeeld, belegd hebben en tevens blijkt eruit in percenten, welk aandeel voor rekening van elke groep komt.

Naar dezelfde groepen verdeeld bedroegen de gekweekte rentebedragen in totaal en in percenten:

7.	Renten gekweekt uit:	In totaal.		In percenten.		Toe-, respect. afneming sedert 1914 in percenten.
		1914.	1915.	1914.	1915.	
		203 instellingen.	203 instellingen.			
Staatsschuld:						
ten laste van Nederland	f 3 941 165	f 4 201 170	32,31	35,37	6,60	
„ „ „ andere landen	279 899	261 236	2,33	2,23	— 6,07	
Schuldbrieven ten laste van publiekrechtelijke lichamen:						
in Nederland	2 353 674	2 434 330	19,60	20,78	3,48	
„ andere landen	62 086	53 990	0,52	0,46	— 13,04	
Aandeelen:						
binnenlandsche	56 230	46 756	0,47	0,40	— 16,85	
buitenlandsche	12 562	11 876	0,10	0,10	— 5,46	
Obligatiën en pandbrieven:						
binnenlandsche	1 705 364	1 800 907	14,20	15,37	5,60	
buitenlandsche	300 157	265 980	2,50	2,27	— 11,39	
Hypotheken	1 525 810	1 544 517	12,70	13,19	1,23	
Prolongatiën	1 644 501	956 791	13,69	8,17	— 41,82	
Belegging van anderen aard	130 077	135 346	1,08	1,16	4,05	
Totaal	f 12 011 525	f 11 712 899	100,—	100,—	— 2,49	

Uit de ontvangen opgaven nopens de gemiddelde rentetax in pCt. gekweekt met de verschillende categorieën van beleggingen, is, voor zooveel betreft de spaarbanken, welke op 31 December 1915 een saldo tegoed hadden van een half millioen gulden of meer, en aan deze statistiek hebben medegewerkt, het in Tabel 8 vermelde samenvattend overzicht bewerkt. Totaliseering dezer gegevens is uit den aard der zaak niet mogelijk.

8. N A A M DER G E M E E N T E.	R E N T E T Y P E G E K W E E K T U I T :											
	Staatschuld ten laste van		Schuldbrieven ten laste van publiekrechtelijke lichamen, (provin- ciën, gemeenten, waterschappen) in		Effecten van anderen aard.				Hypo- theken.	Prolon- gatie.	Anderen hoofde.	De totale beleg- ging.
					Aandeelen.		Obligatiën en pandbrieven					
	Neder- land.	Andere landen.	Neder- land.	Andere landen.	Binnen- landsch.	Buiten- landsch.	Binnen- landsch.	Buiten- landsch.				
Rijkspostspaarbank	4,33	—	4,06	—	—	—	4,26	—	—	5,12	—	4,31
Spaarbank v/h Nederl. Onderw.-Genootschap	—	—	3,56	—	—	—	3,85	—	4,95	6	—	4,533
's-Hertogenbosch	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tilburg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arnhem	3,96	3,73	4,01	—	—	—	4,18	4,27	4,38	5,28	3,89	4,18
Barneveld	3,9	4,3	4,3	4,5	3	—	4,4	4,5	4	3,6	3,5	4,15
Borculo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lochem	4,37	5	2,71	—	5	—	4,71	5	4,46	—	5,4	4,45
Nijmegen	4,43	4,66	4,21	3,53	5	—	4,61	4,13	4,23	5,19	4,35	4,329
Tiel	3,5	—	4	—	5	—	3,5	—	4,5	—	—	4,039
Zutphen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
's-Gravenhage	—	—	—	—	3,97	—	—	—	4,47	4,91	4,11	4,11
Delft "	3,93	4,71	4,1	4,23	4,19	—	4,27	3,71	4,5	5	—	4,25
Dordrecht	3,89	4,59	3,84	—	—	—	4,38	3,92	4,13	—	3,59	4,218
Gorinchem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gouda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Leiden	—	—	—	—	4,32	—	—	—	4,96	3,91	—	4,39
Nieuw-Lekkerland	—	4,75	4	—	—	—	4,3	4,7	4,3	—	4,1	4,335
Rotterdam	4,07	3,70	4	5,20	—	—	4,26	4,4	3,75	4,6	2,75	4,32
Rijnsaterwoude	4,9	4,3	—	—	—	—	4,9	—	4,3	4	4,5	4,342
Schiedam	4,25	—	4,25	—	—	—	—	—	4,667	5,125	—	4,78
Vlaardingén	3,1	3,9	3,76	—	5,5	5,6	4	3,91	4,38	4,7	4,75	—
Amsterdam	3,8412	4,3771	4,0208	4,4591	—	—	4,1297	4,6434	4,2917	5,1205	1,6708	3,85
Haarlem	4,99	—	4,32	4,61	—	—	4,49	4,53	4,42	3,61	5	4,49
Assendelft	—	—	4,5	—	—	—	5	—	4,5	—	4	—
Beemster	—	—	4,48	—	—	—	4,69	4,96	4,33	2,70	4,62	4,72
Zaandam	5	—	3,75	—	3,75	—	—	—	4,5	—	—	4,334
Zierikzee	4,43	6,28	4,09	—	—	—	4,34	5,39	4,93	—	—	4,681
Utrecht	4,36	5,67	4,43	4,7	4,9	6,9	4,55	4,57	4,91	—	1,18	4,72
Leeuwarden	4,23	5,03	4,45	—	—	—	4,64	—	4,49	3,41	—	4,6
Harlingen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Idaarderadeel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zwolle	—	—	—	—	4,177	—	—	—	—	—	—	4,177
Almelo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Deventer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kampen	4,85	3,87	3,66	3,94	—	—	3,99	3,92	4,47	5,3	4,19	3,99
Groningen	4,68	5,72	4,37	4,94	5	—	4,52	5,38	4,66	—	4,63	4,71
Appingedam	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bierum	5	—	—	—	—	—	4,75	4,75	4,25	4,25	—	4,5
Hoogezand	5,05	—	4,09	—	—	—	4,43	—	4,37	—	—	4,32
Loppersum	5	—	4,25	—	—	—	4,1	6,2	4,3	—	3,875	4,306
Wildervank	4,8	5	4,8	5,5	—	—	5	5,25	4,5	—	—	—
Ruinen	4	4	4	4	4,5	—	6	—	4,5	3	4	4,12
Maastricht	4,34	4,86	3,87	3,39	—	—	4,2	4,14	4,5	—	3,5	4,1
Venlo	—	4,03	4,64	4,01	—	—	4,18	4,16	4,23	—	3,6	4,29

De 293 Spaarbanken, die voor dezen jaargang van de statistiek gegevens verschaft hebben, waren gezamenlijk verschuldigd aan de inleggers op het einde van het jaar f 310 127 926,86, waarvan komt ten laste van de Rijkspostspaarbank met 1570 kantoren f 189 107 088,95 en ten laste van de overige Spaarbanken f 121 020 837,91.

Einde 1914 was de Rijkspostspaarbank met 1549 kantoren f 184 585 445,88¹⁾ en waren de overige 294 Spaarbanken f 118 107 995,67 aan hare respectieve inleggers verschuldigd.

Einde 1914 waren bij de Rijkspostspaarbank in omloop 1 671 498, bij de overige Spaarbanken 510 077 en in het geheel 2 181 575 boekjes. Einde 1915 waren deze getallen achtereenvolgens 1 690 149 512 060 en 2 202 209. Einde 1914 was er één spaarbankboekje op de 2,91 inwoners en einde 1915 één op de 2,93 inwoners.

De aantallen boekjes waren naar de grootte van het tegoed als volgt verdeeld:

9.	1914.			1915.		
	Rijkspost- spaarbank.	Overige Sparbanken.	Totaal.	Rijkspost- spaarbank.	Overige Sparbanken.	Totaal.
	1549 kantoren.	276 instellingen.		1570 kantoren.	276 instellingen.	
Boekjes met een tegoed:						
Van minder dan f 1,—	513 275	87 917	601 192	503 070	89 609	592 679
„ f 1,— tot beneden f 10,—	365 523	93 786	459 309	370 852	92 762	463 614
„ „ 10,— „ „ „ 100,—	398 754	121 379	520 133	413 516	126 350	539 866
„ „ 100,— „ „ „ 1000,—	1) 385 861	182 654	1) 518 515	1) 393 953	132 067	1) 526 020
„ „ 1000,— en hooger.	8 085	27 107	35 192	8 758	27 868	36 626
Totaal	1 671 498	462 843	2 134 341	1 690 149	468 656	2 158 805

Tabel 10 toont in elk der jaren 1914 en 1915 de percentsgewijze verdeling der spaarbankboekjes naar de grootte van het tegoed en voorts de toeneming der aantallen boekjes in percenten in elke groep sedert 1914.

10.	Samenstelling in percenten.						Toe-, resp. afneming sedert 1914 in percenten.		
	1914.			1915.					
	Rijks- post- spaar- bank.	Overige Spar- banken.	Totaal.	Rijks- post- spaar- bank.	Overige Spar- banken.	Totaal.	Rijks- post- spaar- bank.	Overige Spar- banken.	Totaal.
Boekjes met een tegoed:									
Van minder dan f 1,—	30,70	19,—	28,17	29,76	19,12	27,45	- 1,99	1,92	- 1,42
„ f 1,— tot beneden f 10,—	21,87	20,26	21,52	21,94	19,79	21,47	1,46	- 1,09	0,94
„ „ 10,— „ „ „ 100,—	23,86	26,22	24,37	24,47	26,96	25,01	3,70	4,10	3,79
„ „ 100,— „ „ „ 1000,—	23,09	28,66	24,29	23,31	28,18	24,37	2,10	- 0,44	1,45
„ „ 1000,— en hooger.	0,48	5,86	1,65	0,52	5,95	1,70	8,32	2,81	4,07
Totaal	100,—	100,—	100,—	100,—	100,—	100,—	1,12	1,26	1,15

1) In dit aantal is begrepen een klein aantal boekjes met een tegoed van f 1 001,— tot f 1 200,—.

De cijfers doen zien, dat bij de Rijkspostspaarbank de saldo's van f 1000,— en hooger en bij de overige Spaarbanken de saldo's van f 10,— tot beneden f 100,—, het sterkst zijn toegenomen. Het gemiddeld tegoed bedroeg:

11.	In het jaar.	Rijkspostspaarbank.		Overige Spaarbanken.		Totaal.	
		Per hoofd der bevolking.	Per boekje.	Per hoofd der bevolking.	Per boekje.	Per hoofd der bevolking.	Per boekje.
1914		f 20,11	f 110,43	f 18,63	f 231,55	f 47,74	f 138,75
1915		„ 20,32	„ 111,89	„ 18,76	„ 236,34	„ 48,08	„ 140,83

Derhalve zijn deze bedragen sedert 1914 toegenomen in percenten met:

12.							
		0,72	1,32	0,70	2,07	0,71	1,50

Voor de beroepsstatistiek zijn door 125 Spaarbanken de beroepen aangegeven van 120 428 nieuwe inleggers, waarvan 100 106 nieuwe inleggers zijn van de Rijkspostspaarbank, en 20 322 van de overige Spaarbanken.

Tabel 13 geeft een overzicht van de uitkomsten dezer beroepsstatistiek in totaal en in percenten over de jaren 1914 en 1915.

13.	Klasse.	Inleggers, werkzaam in of behorende tot:	In totaal.				In percenten.				Toe-, respect. afnemings sedert 1914 in percenten.	
			1914.		1915.		1914.		1915.			
			Inleggers.	Kostwinners van minderjarige inleggers.	Inleggers.	Kostwinners van minderjarige inleggers.	Inleggers.	Kostwinners van minderjarige inleggers.	Inleggers.	Kostwinners van minderjarige inleggers.		
I—XVII	Nijverheidsbedrijven		22 217	13 733	19 203	14 390	26,93	30,78	25,78	32,76	— 13,57	4,40
XVIII—XIX	Landbouw, visscherij en jacht		6 986	5 856	6 931	6 690	8,47	13,14	9,31	15,29	— 0,79	13,66
XX—XXIII	Handel		16 795	13 063	14 760	12 693	20,36	29,17	19,31	23,89	— 12,12	— 2,83
XXIV—XXVI en XXIX—XXXIII	Vrije beroepen, onderwijs, ambten of bedieningen		9 790	4 711	9 206	4 933	11,87	10,52	12,36	11,23	— 5,97	4,71
XXVII, XXVIII en XXXIV	Personen, huiselijke diensten verrichtende, losse werklieden, gepensioneerden en personen zonder beroep.		25 339	7 341	23 289	5 222	30,72	16,39	31,26	11,89	— 8,09	— 28,37
	Vereenigingen		1 360	—	1 104	—	1,65	—	1,48	—	— 18,82	—
	Totaal		82 487	44 784	74 403	43 928	100,—	100,—	100,—	100,—	— 9,69	— 1,91

Tabel 13^a geeft een overzicht van het gemiddelde saldo tegoed per inwoner en per boekje van de voornaamste landen der wereld, voor zoover althans daaromtrent gegevens beschikbaar waren in vergelijking met Nederland.

13 ^a .							
L A N D.	Jaar.	Inwoners.	Boekjes.	Saldo tegoed.	Per inwoner.	Per boekje.	Aanmerkingen.
Australië . . .	1914	4 940 952	2 108 406	f 1 019 202 933,—	f 206,28	f 483,38	
" . . .	1915	4 031 988	2 273 740	1 117 247 537,—	226,53	491,37	
Beieren . . .	1913	7 064 925	1 148 006	420 310 970,—	59,49	366,12	
" . . .	1914	—	1 147 276	420 310 374,—	—	366,36	
België . . .	1912	7 571 387	3 013 296	508 570 288,—	67,17	163,78	
Bulgarije . . .	1910	4 329 108	280 775	27 826 732,—	6,43	99,11	
" . . .	1912	4 432 427	340 315	30 263 387,—	6,83	88,93	
Canada . . .	1912	7 467 000	—	710 275 802,—	95,12	—	Aantal boekjes niet bekend.
Chili . . .	1910	3 415 060	298 018	83 057 567,—	24,32	278,70	
Denemarken . .	1/4 1913 - 31/3 1914	2 859 000	1 367 554	569 983 180,—	199,36	416,79	
" . . .	1/4 1914 - 31/3 1915	—	1 393 889	583 423 774,—	—	418,56	
Duitschland . .	1913	66 978 000	23 871 657	11 720 861 700,—	175,—	490,99	
" . . .	1914	67 790 000	24 605 482	12 208 867 805,—	180,10	496,18	
Egypte . . .	1913	12 355 000	291 640	14 462 856,—	1,17	49,59	
" . . .	1914	12 500 000	239 646	9 034 314,—	0,72	37,70	
Finland . . .	1912	3 196 700	67 880	10 982 271,—	3,44	161,79	
" . . .	1913	3 245 400	69 535	11 425 847,—	3,52	164,32	
Frankrijk . . .	1912	39 660 000	14 734 630	2 739 860 058,—	69,08	185,95	
" . . .	1913	39 674 000	15 036 008	2 805 678 711,—	70,72	185,98	
Groot-Britannië en Ierland . .	1914	46 089 249	15 432 758	2 982 613 044,—	64,71	193,27	
" . . .	1915	—	16 146 816	2 900 427 439,—	—	179,63	
Hongarije . . .	1911	21 030 104	2 719 905	1 999 343 776,—	95,07	733,76	
" . . .	1913	21 409 716	2 744 861	2 005 708 543,—	93,63	730,71	
Italië . . .	1914	35 597 784	8 593 868	2 198 361 969,—	61,76	255,81	
" . . .	1915	36 120 118	—	2 188 272 441,—	60,58	—	Aantal boekjes niet bekend.
Japan . . .	1912	52 522 753	20 996 400	451 020 517,—	8,59	21,48	
" . . .	1913	53 362 682	21 893 787	449 137 026,—	8,42	20,51	
Nederland . . .	1914	6 339 727	2 308 205	359 292 599,—	56,67	155,66	
" . . .	1915	6 449 348	2 347 932	391 801 466,—	60,75	166,87	
Noorwegen . . .	1914	2 486 674	1 175 157	433 798 524,—	174,45	369,14	
" . . .	1915	2 512 055	1 217 062	492 002 706,—	195,85	404,25	
Oostenrijk . . .	1912	—	4 404 506	3 234 348 045,—	—	734,33	
" . . .	1913	—	4 515 843	3 322 106 447,—	—	735,66	
Pruisen . . .	1913	41 649 062	14 417 642	7 805 137 840,—	187,40	541,36	
" . . .	1914	42 223 453	14 935 190	8 119 199 666,—	192,29	543,63	
Rumenië . . .	1909/1910	6 966 092	218 660	29 505 225,—	4,24	134,92	
Rusland . . .	1911	167 920 000	7 949 735	1 938 225 000,—	11,83	243,81	
Saksen . . .	1913	4 934 500	3 437 807	1 163 322 759,—	235,75	338,39	
" . . .	1914	4 984 500	3 496 430	1 208 651 232,—	242,48	345,68	
Ver. Staten van Noord-Amerika	1914	98 646 491	11 109 499	12 440 211 459,—	126,11	1 119,78	
" . . .	1915	100 264 485	11 285 755	12 594 219 153,—	125,61	1 115,94	
Wurtemberg . .	1913	2 508 000	841 511	372 855 440,—	148,96	443,08	
" . . .	1914	—	371 224	409 667 006,—	—	470,23	
Zweden . . .	1914	5 679 607	2 333 280	701 447 222,—	123,50	300,63	
" . . .	1915	5 712 740	2 390 327	757 045 333,—	132,52	316,71	
Zwitserland . .	1908	3 647 479	1 899 332	755 319 901,—	207,08	397,68	

De gegevens zijn ontleend :

voor Australië,	Bevolking uit: „Population and Vital Statistics”. Saldo te goed en boekjes uit: „Official Year Book of the Commonwealth of Australia”.
„ Beieren,	bevolking uit: „Statistisches Jahrbuch für das Königreich Bayern”. saldo te goed en boekjes uit: „Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich”.
„ België	uit: „Annuaire statistique de la Belgique”.
„ Bulgarije	„ „Annuaire statistique du Royaume de Bulgarie”.
„ Canada	„ „The Canada Year Book”.
„ Chili	„ „Anuario estadístico de la republica de Chile”.
„ Denemarken	„ „Statistisk Aarbog”.
„ Duitschland	„ „Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich”.
„ Egypte	„ „Annuaire statistique de l’Egypte”.
„ Finland	„ „Statistisk Årsbok för Finland”.
„ Frankrijk	„ „Annuaire statistique de la France”.
„ Groot-Britannië en Ierland	„ „Statistical Abstract for the United Kingdom”.
„ Hongarije	„ „Annuaire statistique Hongrois”.
„ Italië	„ „Anuario statistico Italiano”.
„ Japan	„ „Résumé statistique de l’Empire du Japon”.
„ Nederland	„ „Statistiek der Spaar- en Leenbanken”.
„ Noorwegen	„ „Norges Sparebanker”.
„ Oostenrijk	„ „Statistik der Sparkassen in den im Reichsrate vertretenen Königreichen und Ländern”.
„ Pruisen	bevolking uit: „Statistisches Jahrbuch für den Preussischen Staat”. saldo te goed en boekjes uit: „Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich”.
„ Rumenië	uit: „Annuaire statistique de la Roumanie”.
„ Rusland	„ „Annuaire statistique de la Russie”.
„ Saksen	bevolking uit: „Statistisches Jahrbuch für das Königreich Sachsen”. saldo te goed en boekjes uit: „Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich”.
„ Ver. Staten van N.-Amerika	uit: „Statistical Abstract of the United States”.
„ Wurtemberg	bevolking uit: „Statistisches Jahrbuch für das Königreich Württemberg”. saldo te goed en boekjes uit: „Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich”.
„ Zweden	uit: „Statistisk Årsbok för Sverige”.
„ Zwitserland	„ „Statistisches Jahrbuch der Schweiz”.

Hierbij dient in aanmerking genomen te worden dat het gebruik dat van de Spaarbanken voor belegging van gelden gemaakt wordt, mede beïnvloed wordt door de bepalingen welke daarvoor zijn vastgesteld. In het eene land is het maximum voor het saldo tegoed hooger dan in het andere land, elders is dit aan geen beperking onderworpen. Ook de hoegrootheid der rente is van invloed en de bepaling of één spaarder meer dan één spaarbankboekje mag bezitten. Door deze en dergelijke verschilpunten in de bepalingen, die voor het gebruik zijn vastgesteld, zijn de gegevens van land tot land niet zonder meer met elkander te vergelijken. Door dit verschil zullen het ook in het eene land hoofdzakelijk „kleine luyden” zijn die hun geld in de spaarbanken in bewaring geven, terwijl

elders ook andere klassen der bevolking van dit Instituut gebruik zullen maken. De bovengenoemde tabel geeft dan ook meer een beeld van den omvang der bemoeiingen van de Spaarbanken in de verschillende landen dan van het sparen. Immers in hoeverre nog van andere spaargelegenheid gebruik gemaakt wordt (verzekering, deposito's), dan wel aanstonds effecten gekocht worden of gelden in handel en industrie of op andere wijze belegd worden, blijkt uit deze cijfers geenszins. Het zou zeker, indien het mogelijk ware, aanbeveling verdienen, elk van deze punten nader te onderzoeken. Wat de verzekering betreft, zouden de maatschappijen eene splitsing moeten maken van hunne verzekerden naar de nationaliteiten met vermelding van de gestorte premiën en het verzekerd bedrag.

De herleiding der vreemde munten in de Nederlandsche munt heeft plaats gehad overeenkomstig de tabellen voorkomende in den Post-, telegraaf- en telephoongids, voor de postwissels naar het buitenland.

II. BOERENLEENBANKEN.

Van de 955 in het Algemeen Register genoemde lokale Boerenleenbanken waren op 31 December 1915 aangesloten bij de Centrale Bank te Utrecht 518 ¹⁾, bij die te Eindhoven 386 en bij die te Alkmaar 36, samen 940.

Bij de Centrale Bank te Utrecht waren op 31 December 1915 aangesloten de locale banken te:

Aalten, Aar (Ter), Achlum, Akersloot, Akmarijp, Alphen, Alkemade, Almen, Ameland, Amerongen, Amstelveen, Andijk, Anergieveen, Angerloo, Anjum, Anloo, Annaland (St.), Anna-Paulowna, Apeldoorn, Apelkanaal (Ter), Appelscha, Appingedam, Arnhem, Asperen, Avenhorn, Azewijn, Baarn, Babberich, Baflo, Bakhuizen, Balk, Barendrecht, Barneveld ¹⁾, Barsingerhorn, Bathmen, Bedum, Beek, Beekbergen, Beemster, Beerta, Beets, Beilen, Bellingwolde, Benedenkniipe, Bennekom, Bergambacht, Berkel en Rodenrijs, Berkhout I, Berkhout II, Beverwijk, de Bilt, Blaricum, Blauwhuis, Blija, Blijham, Bodegraven, Bodegravensche-Meije, den Bommel, Boornbergum, Borculo, Borger, Borgsweer, Borne, Boschkapelle, Boskoop, Bourtange, Bovensmilde, Boijl, Bredevoort, Breedenbroek, Breukelen, Broek in Waterland, Broek op Langendijk, Brummen, Buinen, Buinerveen, Bunnik, Bunschoten, den Burg, Burgerbrug, Burgwerd, Bussum, Buurmalsen, Clinge, Cloese, Colmschate, Cubaard, Dalen, Dalerveen, Dalfsen, Dedemsvaart, Deinum, Delden, Delft, Diemen, Diepenveen, Diever, Dinteloord, Dinxperlo, Dirkshorn, Dirksland, Dodewaard, Doniaga, Donkerbroek, Doornspijk, Dragster-Compagnie, Dreischor, Driel, Duiven, Dwingelo, Edam, Eelde, Eemnes, Eenrum, Eerbeek, Elden, Elkerzee, Elst, Emmen, Emmer-Compascuum, Enkhuiizen, Epe, Ermelo, Erica, Etten, Exloo, Ezinge, Farmsum, Fijnaart, Franeker, Gasselte, Gasselternijveen, Geldermalsen, Genemuiden, Gerkesklooster, Giessendam, Giessen-Nieuwkerk, Gieten, Gieterveen, Goor, Gorinchem, Gorssel, Gouda, Gouderak, Graauw, 's-Graveland, 's-Gravenhage, 's-Gravenzande, Groot-Ammers, Groot-Schermer, Grijpskerk, Grijpskerke, Haafden, Haaksbergen, Haamstede, Haarlemmermeer, Haarzuilens, Hardenberg (Ambt-), Haren, Harmelen, Harreveld, Haskerhorne, Hattem, Hazerswoude, Heeg, Heerde, 's-Heerenberg, Heer-Hugowaard, Heino, Hekelingen, Hellendoorn, Hengelo (G.), Hengelo (Ov.), Hengstdijk, Herkingen, Herwen en

---

¹⁾ In het verslag van de Coöperatieve Centrale Raiffeisenbank te Utrecht wordt vermeld dat op 31 December 1915 het aantal aangesloten banken 520 bedraagt. Aangezien echter de Banken te Barneveld en Leeuwarden niet het karakter van een boerenleenbank dragen, zijn zij niet in het Algemeen Register vermeld.

Aerdt, Herwijnen, Hillegom, Hoedekenskerke, Hollandsche-Veld, Holten, Holwierde, Hommerts, Hoogersmilde, Hoogeveen, Hoogezand, Hoogkarspel, Hoogwoud, Houten, Huizen (N.-H.), Hulst, Hijlaard, St. Jan-Steen, Jisp, Jorwerd, Jubbega-Schurega, Jutphaas, Kamerik, Kampen, Kamperveen, Kapelle, Katwijk a/d Rijn, Katwijk aan Zee, Klaaswaal, Klarenbeek, Kloetinge, Kloosterburen, Kloosterveen, Kloosterzande, Knollendam, Koedijk, Koegras, Koekange, Koewacht, Kollum, Kortezwaag, Koudekerke, Koudum, Krabbendijke, de Krim, Kruijningen, Kwadijk, Lamswaarde, Landsmeer, Langezwaag, Langweer, Laren (G.), Laren (N.-H.), St. Laurens, Leek (de), Leens, Leiden, Leiderdorp, Lekkerkerk, Leeuwarden ¹⁾, Leeuwarden (N.K.), Leeuwarden (O.Z.K.), Leusden, Lichtenvoorde, de Lier (Kom), de Lier c. a., Linschoten, Lippenhuizen, Lisse, Loenen (Veluwe), Loosdrecht, Lopik, Loppersum, Losser, Luinjeberd, Maarssen, St. Maartensdijk, Maasland, Makkum, Markelo, Marrum, Maurik, Meeden, de Meern, Menaldum, Meppel, Middellie, Middelstum, Midden-Beemster, Midsland, Molenaarsgraaf, Monnikendam, Monster, Moordrecht, Murmerwoude, Mussel, Musselkanaal, Naaldwijk, Nederhorst den Berg, Netterden, Nibbixwoud, Nieuw-Amsterdam, Nieuw-Beerta, Nieuw-Dordrecht, Nieuwenhoorn, Nieuwe-Niedorp, Nieuwendam, Nieuwe-Pekela, Nieuwerkerk a/d IJssel, Nieuwe-Schans, Nieuwe-Tonge, Nieuwleusen, Nieuw-Namen, Nieuwolda, Nieuw-Weerdinge, Noordbroek, Noorddijk, Noordeloos, Noorden, Noorddijk bij Neede, Noordscharwoude, Noordwijk, Noordwijkerhout, Norg, Nunspeet, Nijbroek, Nijega-Opeinde, Odoorn, Oene, Oldeboorn, Oldeholtpa, Oldehove, Oldenbroek, Ommen-Stad, Ooltgensplaat, Oostburg, Oosterbierum, Oosterend, Oosterhesselen, Oosterland, Oostermeer, Oosterwolde, Oosterzee, Oosthuizen, Oostvoorne, Oostwoud, Ophemert, Oranjedorp, Ossensisse, Oud-Beijerland, Ouddorp, Oudega, Oudehorne, Oudendijk, Oudendoorn, Oudenrijn, Oude-Pekela, Ouderkerk a/d. Amstel, Ouderkerk a/d. IJssel, Oude-Tonge, Oude-Wetering, Oudkarspel, Ouwerkerk, St. Pancras, Papendrecht, Peize, Pernis, Petten, St. Philipsland, Pieterburen, Poederloijen, Purmerland, Pijnacker, Raalte, Raamsdonk, Rauwerd, Rectum—Ypelo, Renswoude, Rheden, Ridderkerk, Ried, Rijswijk (N.-B.), Rijswijk (Z.-H.), Rockanje, Roden, Roelofarendsveen, Rolde, Roodhuis, Roordahuizum, Roswinkel, Rotterdam (Charlois), Rottevalle, Rozenburg, Ruurlo, Sassenheim, Schagen, Schagerbrug, Schalkwijk, Scharnegoutum, Schellinkhout, Schermerhorn, Scherpenzeel, Schildwolde, Schoonebeek, Schoorl, Schoterland, Silvolde, Sijbekarspel, Sint-Nicolaasga, Sleen, Sloten I (N.-H.), Sloten II (N.-H.), Sloten (Fr.), Sloterdijk, Smilde, Soest, Sommelsdijk, Souburg (O. en W.), Spanbroek, Spankeren, Spijk, Spijkenisse, Stad a/h. Haringvliet, Stadskanaal, Stavenisse, Steenderen, Steenderen-Drempt, Steenwijkerwold, Stolwijk, Stompwijk, Stoppeldijk, Stoutenburg, Strijen, Ten-Post, Terbregge, Ter Neuzen, Terwispe, Tholen, Tijnje, Tzum, Uitgeest, Uithoorn, Uithuizen, Uithuizermeeden, Uift, Ureterp, Ursem, Usquert, Utrecht, Utrecht en Achttienhoven, Vaassen, Valkenburg, Varsseveld, Veendam, Veenendaal, Vinkeveen, Vierpolders, Vlaardingen, Vlagtwedde, Vollenhove (Ambt), Voorburg, Voorhout, Voorschoten, Voorst, Vorden, Vries, Vroomshoop, Waddinxveen, Warffum, Warga, Warmenhuizen, Warmond, Warns, Warnswerd, Wartena, Wassenaar, Wateringen, Waverveen, Wedde, Weerdinge, Wekerom, Wemeldinge, Werkendam, Werkhoven, Wervershoof, Westerblokker, Westerbork, Westebroek, Westerland, Westervoort, Westwoud, Westzaan, Wezep, Wieringen, Wieuwerd, de Wilp, Wilsum, Winkel, Winsum (Fr.), Winsum (Gr.), Winterswijk, Wirdum, Witmarsum, Woldendorp, Woltersum, Wommels, Workum, Wormer, Woudenberg, Woudsend, Wouw, Wijdenes, Wijdewormer, Wijk aan Zee en Duin, Wijk bij Duurstede, Wijnbergen, Wijnjeterp, Wijster, Yerseke, IJzerlo, Zaandam, Zaltbommel, 't Zandt, Zeddam, Zelhem, Zevenaar, Zevenhuizen, Zoeterwoude, Zuid-Barge, Zuiddorpe, Zuidhorn, Zuidland, Zuidlaren, Zuid-Scharwoude, Zuidwolde (Gr.), Zuidwolde (Dr.), Zunderdorp, Zutphen, Zwaag, Zwaagdijk, Zwaluwe (H. en L.), Zweeloo, Zwindersche-Veld, Zwolle (Groenlo) en Zwijndrecht.

¹⁾ Zie noot bladz 14.

Bij de Centrale Bank te Eindhoven waren op 31 December 1915 aangesloten de lokale banken te:

Aalst, Aardenburg, Aarle-Rixtel, Abcoude, Acht, Afferden (Geld.), Afferden (L.), Albergen, Alphen, Altforst, America, Ammerzoden, St. Anthonius, Appeltern, Arcen, Asten, Axel, Baardwijk, Baarlo, Baexem, Bakel, Barendrecht, Barger-Compascuum, Barger-Oosterveld, Batenburg, Beegden, Beek (L.), Beers, Beesd, Beesel, Belfeld, Bemmeler, Berg a. d. Maas, Bergen (L.), Bergen op Zoom, Berg en Terblijt, Bergeijk ('t Loo), Bergeijk ('t Hof), Berghuizen, Berkel (N.-B.), Berkel (Z.-H.), Berlicum, Best, Beugen, Bladel, Bleiswijk, Blerick, Blitterswijk, Bocholtz, Boekel, Boerhaar, Borkel, Born, Bornerbroek, Boskoop, Boxmeer, Bostel, Breda, Budel, Buggenum, Bunde, Caberg, Cadier en Keer, Casteren, Coevorden, Cuijk, Dalmsholte, Denekamp, Deurne, Didam, Dienen, Dinther, Dommelen, Dongen, Donk, Dreumel, Drunen, Duizel, Dungen (den), Dussen, Echt, Eckelrade, Eede, Eerde, Eersel, Eysden, Eijs-Wittem, Ell, Elsloo, Epen-Wittem, Erp, Etten, Fijnaart, Gaanderen, Gassel, St. Geertruid, St. Geertruidenberg, Geesteren, Geffen, Geldrop, Geleen, Gellikum, Gendringen, Gendt, Ginneken, Goirle, Grathem, Grevenbicht, Groesbeek, Gronsveld, Grootebroek, Grubbenvorst, Haaren, Haarle, Haarsteeg, Haastrecht, Haalen, Halsteren, Hapert, Haps, Haren, Hatert, Heel, Heer, Heesch, Heeten, Heeze, Heino, Helden (dorp), Helvoirt, Hengelo (Geld.), Herkenbosch, Hernen, Herpen, Herpt, Herten, Het Schijf, Heumen, Herveld, Heijen, Heijthuisen, Hoensbroek, Hoeven, Hoogeloon, Hoonhorst, Horn, Horssen, Horst, Hout (den), Houthem, Houtrakpolder, Huisseling, Huissen, Hulsberg, Hunsel, Ittervoort, Kaatsheuvel, Kerk-Driel, Kerkrade, Kessel, Kethel, Keijsburg, Klimmen, Koningsbosch, Lage-Mierde, Lage-Zwaluwe, Langenboom, Langeveen, Lattrop, Ledeacker, Leende, Leeuwen-Beneden, Leeuwen-Boven, Leidschendam, Leveroy, Liempde, Lierop, Lieshout, Liessel, Linne, Lith, Lithoyen, Loon op Zand, Lopik, Lottum, Luiksgestel, Lutjebroek, Lutje (de), Lutterade, Maasbommel, Maasbracht, Maasbree, Maashees, Maasniel, Made, Malden, Maren, Margraten, Mariaheide, Mechelen (Geld.), Mechelen-Wittem, Meerlo, Meerssen, Megen, Melick, Meterik, Meijel, Mheer, Middelaar, Mierlo-Hout, Milheeze, Mill, Moergestel, Mook, Montfoort, Montfort, Munstersche-Veld, Mijdrecht, Naaldwijk, Nederweert, Neer, Neerasselt, Neerbosch en Hees, Neeritter, Neerkant, Nieuwenhagen, Nieuwkuyk, Nieuw-Schoonebeek, Nieuwstadt, Nistelrode, Noordbroek, Nootdorp, Notter en Zuna, Nuenen, Nunhem, Nuth, Nijmegen, St. Odiliënberg, St. Oedenrode, Oeffelt, Oegstgeest, Oerle, Ohé en Laak, Oirlo, Oisterwijk, Oldemarkt, Ommen (Stad-), Olst, Oostburg, Oosteind, Oosterhout, Ootmarsum, Oploo, Ospel, Ossendrecht, Ottersum, Oudenbosch, Oude-Tonghe, Oudewater, Overasselt, Overloon, Overschie, Oyen, Panningen, Pey-Echt, St. Pieter, Poeldijk, Posterholt, Princenhage, Puiflijk, Pijnacker, Raalte, Reek, Reeuwijk, Reusel, Reutum, Reuver, Reijmerstok, Roggel, Roosendaal, Rosmalen, Rossum, Rotterdam, Rucphen, Rijkevoort, Rijen, Rijsbergen, Rijswijk (Z.-H.), Saasveld, Sambeek, Schaesberg, Schayk, Schalkhaar, Schelle, Schimmert, Schinnen, Schin op Geulle, Schinveld, Schipluiden, Schoten, Schijndel, Sevenum, Simpelveld, Slagharen, Someren, Son, Spaarnwoude, Spaubeek, Sprundel, Standdaarbuiten, Steenbergen, Steenwijkerwold, Steggerda, Stein, Stevensweert, Stramproy, Stratum, Strijp, Susteren, Swalmen, Teteringen, Thorn, Tilburg, Tongelre, Tubbergen, Tungalroy, Twello, Ubach over Worms, Ubachsberg, Uden, Udenhout, Ulestraten, Urmond, Valburg, Valkenswaard, Varik, Vasse, Veghel, Velden, Veldhoven, Velp (N.-B.), Venlo, Venray, Vierlingsbeek, Vinkel, Vlieden, Vlodrop, Vlijmen, Voerendaal, Volkel, Vorstenbosch, Vortum, Vught, Vijlen, Wagenberg, Wamel, Wanroij, Wanssum, Waspik, Weerselo, Weert, Wehl, Well, Wessems, Westdorpe, Westerhoven, Weurt, Wilré (Oud-Vroenhoven), Winssen, Wintelre, Woensel, Wollega, Wijchen, Wijlre, Wijnandsrade, IJsselmuiden, IJsselstein, IJzendijke, Zeeland, Zesgehuchten, Zevenbergen, Zevenbergschenhoek, Zuid-Beijerland, Zundert, Zwolle en Zijtaart.

Bij de Bentrale Bank te Alkmaar waren op 31 December 1915 aangesloten de lokale banken te:
Akersloot, Alkmaar, Anna-Paulowna, Assendelft, Beemster, Bennebroek, Bergen (N.-H.), Boven-

karspel, Castricum, Driehuizen-Velzen, Egmond-Binnen, Haarlem, Harenkarspel, Heemskerk, Heemstede, Heer-Hugowaard, Heiloo, Hoogwoud, IJpendam, Landsmeer, Limmen, Loosduinen, Medemblik, Noord-Scharwoude, Obdam, Oosterblokker, Opperdoes, de Rijp, Schagen, Spierdijk, Uitgeest, Warmenhuisen, Westerblokker, Wognum, 't Zandt en Zuid-Scharwoude.

De Balans op 31 December 1915 der Coöperatieve Centrale te Utrecht luidde:

14.

Balansrekening op 31 December 1915.

Actieven.		Passieven.	
Aandeelhouders	f 611 760,—	Crediteuren	f 543,69
Uitgezette gelden. {		Kapitaal 1e aandeel	„ 266 500,—
Beleeningen u/g	„ 15 085 000,—	„ verdere aandelen	„ 379 500,—
Gemeenten en Waterschappen	„ 2 089 193,53	Reserve	„ 106 338,64 ⁵
Schatkistpromessen en -biljetten	„ 1 999 873,65	Deposito o/g in Rekening-courant	„ 23 821 844,44 ⁵
Kas	„ 999,86	Winstsaldo	„ 15 520,66 ⁵
Kassiers	„ 456 660,78		
Effecten	„ 3 182 595,13		
Koersverlies effecten (nader te verrekenen)	„ 72 058,11		
Effecten ter belegging van de reserve	„ 105 058,81		
Kantoorgebouw	„ 25 000,—		
Interest nog te vorderen	„ 82 870,76		
Huur verscholen in 1915	f 774,—		
Hierop ontvangen	„ 674,—		
Zoodat nog is te ontvangen	„ 100,—		
Meubilair	„ 4 600,05		
Voorschotten in Rekening-courant	„ 874 476,76 ⁵		
	f 24 590 247,44 ⁵		f 24 590 247,44 ⁵

De Winst- en Verliesrekening over 1915 luidde:

15.

Winst- en Verliesrekening over 1915.

Verliezen.		Winsten.	
Onkosten	f 45 586,69 ⁵	Interest	f 63 762,97
Koersverlies effecten	„ 20 000,—	Betaling bij toetreding	„ 105,—
Winstsaldo	„ 15 520,66 ⁵	„ „ uittreding	„ 25,—
		Jaarlijksche bijdrage der aangesloten banken, ingevolgt art. 7 der Statuten	„ 16 440,39
		Huur	„ 774,—
	f 81 107,36		f 81 107,36

De Winst- en Verliesrekening sluit dit jaar met een bedrag van . . . . . f 15 520,66^s

Voorgesteld wordt daarvan :

Af te schrijven op de rekening „Meubilair” . . . . . „ 600,05

Zoodat overblijft een bedrag van . . . . . f 14 920,61^s

Hiervan moet in het reservefonds worden gestort :

volgens art. 7 sub b der Statuten, de gelden die de leden bij hunne

toetreding betaalden . . . . . f 105,—

volgens art. 7 sub b der Statuten, de gelden die de leden bij hunne

uittreding betaalden . . . . . „ 25,—

„ 130,—

Blijft . . . . . f 14 790,61^s

en voorts dit bedrag, overeenkomstig art. 40 der Statuten, in het reservefonds te storten, dat daardoor zal stijgen tot f 121 259,26.

De Balans op 31 December 1915 der Coöperatieve Centrale te *Eindhoven* luidde :

16.

Balansrekening op 31 December 1915.

Actieven.

Aandeelhouders — voor nog te storten —	f 1 042 200,—
Kassa	121 972,14 ^s
Vreemd geld	6 434,12
Coupons en losbare stukken	35 456,85
Effectenfondsen	5 098 254,50
Beurskoersdaling 1915. Effectenfondsen	291 845,77
Hypotheken	397 800,25
Gebouwen	79 586,21
Meubilair	5 000,—
Prolongatiën u/g	2 108 925,—
Leeningen met onderpand	854 270,38
Gemeenten, Polders en Provinciën	1 563 280,—
Diverse Debiteuren	562 512,90
Boerenleenbanken	762 150,25
Kassiers	966 306,59
Wissels	150 189,15
Effecten-Leendepôt	280 940,—
Bewaarneming van titels	f 528 900,—
„ „ vreemd geld „ 6 618,60	
Renterekening, voor loopende rente	70 420,53
Onkosten — nog te ontvangen —	1 062,07
	<u>f 14 398 586,76^s</u>

Passieven.

Kapitaal	f 1 158 000,—
Boerenleenbanken	12 423 620,12
Diverse Crediteuren	300 493,54
Nederlandsche Bank	373,57
Diverse Deposanten Effecten-Leendepôt	280 940,—
Bewaargevers van titels	f 528 900,—
„ „ vreemd geld „ 6 618,60	
Marken — deposanten	100 749,69
Reserve gebouwen	11 600,—
„ effecten — koersverschillen	120 283,71 ^s
Renterekening voor loopende rente	1 592,81
Onkosten — nog te betalen —	933,32

Verstrekte garanties f 78 085,03.

f 14 398 586,76^s

De Winst- en Verliesrekening over 1915 luidde :

17.

Winst- en Verliesrekening 1915.

Verliezen.

Bijdrage pensioenfondsen	f 1 227,89
Safehuur	40,—
Onkostenrekening — voor het saldo —	21 506,22
Reserve gebouwen	f 1 600,—
Afschrijving meubilair	537,25
Reserve effecten — koersverschillen —	79 942,41 ^s
	„ 82 079,66 ^s
	<u>f 104 853,77^s</u>

Winsten.

Safehuur	f 80,—
Boete Algemeene Vergaderingen	110,—
Provisierekening	10 675,96
Renterekening — voor het saldo —	93 987,81 ^s

f 104 853,77^s

De winst is als volgt verdeeld	f	82 079,66 ⁵
a. Afschrijving op meubilairrekening	f	537,25
waardoor deze rekening blijft staan op f 5 000,—		
b. Bij te schrijven op rekening „Reserve Gebouwen”	„	1 600,—
waardoor deze rekening stijgt tot f 11 600,—	—	—
„	„	2 137,25
c. De rest ad.	f	79 942,41 ⁵
te boeken op rekening „Reserve Koersverschillen”, waardoor deze rekening stijgt tot		
f 120 283,71 ⁵ .		

De Balans op 31 December 1915 der Coöperatieve Centrale Christelijke Boerenleenbank te Alkmaar luidde:

18.

Balansrekening op 31 December 1915.

Actieven.		Passieven.	
Kassa	f 5 527,03 ⁵	Crediteuren	f 879,17
Rente effecten t/o.	„ 10 587,43	Brandverzekering	„ 3 135,68
Debiteuren	„ 3 829,89	„De Boerenbond”	„ 4 577,23
Noorder-Bank Alkmaar	„ 13 000,—	Aangesloten Banken Depots	„ 972 202,43
De Lange en de Moraaz, Alkmaar	„ 80 000,—	„ „ Termijn	„ 7 543,—
Prolongatie u/g	„ 73 000,—	Storting vereenigingen	„ 100,—
	„ 132 100,—	Aandeelenkapitaal	„ 30 000,—
	„ 6 000,—	Waarborgfonds	„ 105 000,—
Belegging met effectenonderpand	„ 9 000,—		
	„ 450,—		
	„ 3 000,—		
Belegging Ned. Schatkist	„ 199 192,—		
Veeverzekering	„ 2 188,33		
Aangesloten Banken Voorschotten	„ 84 935,18		
Effecten	„ 416 539,04		
Hypotheken	„ 10 000,—		
Meubilair	„ 179,15		
Aangesloten banken nog te storten	„ 4 900,—		
Verlies 1913 en 1914	f 18 769,23 ⁵		
Aandeel verl. l uitg. Bank	„ 507,27 ⁵		
	„ 18 261,96		
Verlies 1915	„ 56 886,89 ⁵		
	<u>f 1 129 577,51</u>		<u>f 1 129 577,51</u>

De Winst- en Verliesrekening over 1915 luidde:

19.

Winst- en Verliesrekening over 1915.

Verliezen.		Winsten.	
Salarissen	f 1 727,50	Rente	f 5 433,19 ⁵
Presentiegelden	„ 392,35	Provisie	„ 329,58
Inspectie	„ 152,15	Transportassurantie	„ 124,07
Onkosten	„ 516,94	Uittreding Banken	„ 25,—
Afschrijving op effecten	„ 60 509,80	Rijkssubsidie	„ 500,—
		Verlies 1915	„ 56 886,89 ⁵
	<u>f 63 298,74</u>		<u>f 63 298,74</u>

Voor wat het bedrijf der Centraalbanken aangaat, ontleenen we aan haar verslagen over 1915, dat bij die te Utrecht aan het einde van het jaar *f* 22 947 367,68 in deposito was en *f* 874 476,76^s aan voorschotten uitstond.

Gedurende het geheele boekjaar konden alle voorschotten worden verstrekt uit de deposito's zoodat geen promessen behoeften te worden verdisconteerd.

De waarde der onderpanden voor de belegde gelden overtrof steeds, het uitgezette bedrag met meer dan het verplichte surplus ad 10 pCt.

Het bepaalde maximum, hetwelk aan een lid tot wederopzeggings toe werd verleend, bleef gehandhaafd op *f* 50 000,— en werd, indien daarvoor termen aanwezig waren, overeenkomstig het Huishoudelijk Reglement, verhoogd tot een maximum van *f* 70 000,—, over een bepaald tijdsverloop of tot een bepaalden datum en steeds tot wederopzeggings toe. Waar zulks noodig bleek, werden deze credieten opnieuw vastgesteld.

Met machtiging van de individueele leden van den Raad van Toezicht bleef aan een lid een crediet van *f* 100 000,— en aan een ander lid een crediet van *f* 500 000,— en werd bovendien aan het laatste lid een extra crediet van *f* 500 000,— toegekend, vanaf 1 Juli tot 1 November.

De rente in Rekening-Courant bedroeg:

- a. van 1 Januari—30 Juni 4 pCt. 'sjaars, van 1 Juli—31 December 3,25 pCt. 'sjaars, door de Centrale Bank te vergoeden voor alle stortingen van — en te berekenen voor alle betalingen aan de locale banken, zoolang deze van de Centrale Bank te vorderen hadden;
- b. van 1 Januari—30 Juni 5 pCt. 'sjaars, van 1 Juli—31 December 4,25 pCt 'sjaars, door de Centrale Bank te berekenen voor alle betalingen aan — en te vergoeden voor alle stortingen door locale banken, zoolang deze bij de Centrale Bank in voorschot waren.

Provisie, porti, assurantie-kosten of eenig percentage van de door de locale Banken gemaakte winsten, werden niet in rekening gebracht.

De Coöperatieve Centrale te Eindhoven zag het aantal locale banken, dat zich bij haar aansloten heeft, met 8 toenemen, dientengevolge bedroeg dit aantal aan het einde van 1915, 386.

Het kapitaal der bank bedroeg einde 1914	<i>f</i> 756 000,—
378 Boerenleenbanken met elk 2 aandeelen à <i>f</i> 1000,—. Ingevolge de gewijzigde Statuten moesten deze Boerenleenbanken elk nog 1 aandeel van <i>f</i> 1000,— bijnemen „	378 000,—
In den loop van 1915 traden 8 Boerenleenbanken met elk 3 aandeelen à <i>f</i> 1000,— toe	24 000,—
Zoodat het totaal aandeelen-kapitaal per einde 1915 bedroeg	<i>f</i> 1 158 000,—
Op de 386 aandeelen à <i>f</i> 3000,— is gestort 10 pCt. of	115 800,—
Zoodat nog te storten blijft	<u><u><i>f</i> 1 042 200,—</u></u>

In 1915 werd voor deposito's een rente vergoed van $3\frac{1}{4}$ pCt. en voor voorschotten eene rente berekend van $4\frac{1}{2}$ pCt.

Bij de Coöperatieve Centrale Christelijke Boerenleenbank te Alkmaar was op 31 December 1915 *f* 972 292,43 in deposito, terwijl *f* 84 935,18 aan voorschotten uitstond.

Het maximum crediet van *f* 50 000,— bleef even als vorige jaren gehandhaafd.

De rente voor deposito's gedeponeed voor onbepaalden tijd, was dit dienstjaar aan

schommelingen onderhevig, t.w.: van 1 Januari—1 Februari $3\frac{1}{2}$ pCt., van 1 Februari—30 Juni 4 pCt., van 1 Juli—1 September $3\frac{1}{2}$ pCt. en van 1 September—31 December $2\frac{3}{4}$ pCt.

De rente van voorschotten aan de Banken was dit dienstjaar eveneens aan verandering onderhevig n.l.: van 1 Januari—30 Juni $5\frac{1}{2}$ pCt., van 1 Juli—1 October 5 pCt. en van 1 October—31 December 4,25 pCt.

Voor Kapitalen op langen termijn gedeponoord, werd $\frac{1}{2}$ pCt. meer rente vergoed, dan voor deposito's voor onbepaalden tijd.

De bank genoot een rijkssubsidie van f 500,—.

Voor den jaargang 1915 zijn gegevens ontvangen van 953 Boerenleenbanken, terwijl dit aantal voor den vorigen jaargang 926 was.

Van de Boerenleenbank te Vledder, die vorig jaar geen gegevens inzond, zijn ze dit jaar wel ingekomen.

De nieuw opgerichte Boerenleenbank te Raamsdonk, die dit jaar voor het eerst in het Algemeen Register voorkwam, kon wegens den korten duur van haar bestaan geen opgaven verstrekken.

Voorts hebben 26 in den loop van 1915 opgerichte Boerenleenbanken opgaven ingezonden; n.l. de banken te:

Dinteloord, Erp, Helvoirt, St. Antonis (Gemeente Oploo), Ermelo, Ophemert, Leeuwen-Beneden (gem. Wamel), Zalt-Bommel, Rotterdam, Purmerland (gem. Ilpendam), Bunnik, Renswoude, Oosterbierum (gem. Barradeel) Murmerwoude (gem. Dantumadeel), Marrum (gem. Ferwerderadeel), Nijega-Opeinde (gem. Smallingerland), Scharnegoutum (gem. Wijmbritseradeel), Diepenveen, Kampen, Ommen (Stad), Raalte, Eenrum, Ten-Post (gem. Ten Boer), Nieuw-Amsterdam (gem. Emmen), Gasselte, Geleen.

Ook voor de Boerenleenbanken volgt hier een overzicht, dat een vergelijking toelaat tusschen de werkzaamheid dezer banken in 1914 en die in 1915; evenals bij de Spaarbanken zijn, ter bevordering van eene juiste vergelijking, alle instellingen buiten rekening gelaten, die niet in beide jaren opgaven verstrekt hebben, voor zoover opheffing of oprichting niet de oorzaak daarvan was.

De Inleggersrekening vertoont voor:

20. Aantal en bedrag der inlagen en uitbetalingen.	1914.	1915.	Toe-, resp. afnemings sedert 1914 in percenten.
	926 banken.	952 banken.	
Aantal inlagen gedurende het boekjaar	122 279	150 987	23,48
„ terugbetalingen gedurende het boekjaar	80 141	72 734	— 9,24
„ boekjes op het einde van het boekjaar in omloop	126 630	145 678	15,04
Bedrag van het tegoed der inleggers aan het begin van het boekjaar	f 52 182 693	1) f 56 600 156	8,47
„ der inlagen gedurende het boekjaar (zonder rente)	34 954 457	56 561 988	61,82
„ „ aan inleggers toegekende rente	1 717 044	2 106 599	22,69
„ „ uitbetalingen (uitbetaalde rente inbegrepen)	32 255 037	33 616 557	4,22
„ van het tegoed der inleggers, rente inbegrepen, op het einde van het boekjaar.	1) 56 599 157	81 652 185	44,26

1) Het verschil tusschen deze beide bedragen vindt zijn oorsprong in fouten, die, in vorige opgaven van de Boerenleenbanken, ontvangen, voorkwamen en, hoewel verbetering voor den betreffenden jaargang, ondanks met de besturen der instellingen gevoerde correspondentie, onmogelijk bleek, thans hersteld zijn.

Uit de Voorschottenrekening blijkt:

21.	Aantal en bedrag der voorschotten en terugbetalingen.	1914.	1915.	Toe-, resp. afneming sedert 1914 in percenten.
		926 banken.	952 banken.	
	Aantal voorschotten nog loopend aan het begin van het boekjaar	35 731	37 023	3,62
	„ „ verleend gedurende het boekjaar	12 061	10 353	— 14,12
	„ „ afgelost „ „	9 258	10 646	14,29
	„ „ nog loopend op het einde van het boekjaar	44 133	43 394	— 1,67
	Bedrag der voorschotten nog loopend aan het begin van het boekjaar	f 31 381 244	1) f 33 096 526	5,47
	„ „ „ verleend gedurende het boekjaar	12 021 729	11 827 397	— 1,62
	„ „ „ afgelost door leeners gedurende het boekjaar	10 264 731	11 643 435	13,43
	„ „ „ „ borgen „ „	11 169	27 715	148,14
	„ „ „ afgeschreven wegens oninbaarheid gedurende het boekjaar	162	220	35,80
	„ „ „ nog loopend op het einde van het boekjaar	1) 33 126 913	33 252 553	0,38

De beide volgende staatjes geven een overzicht van de Actieven en Passieven der Boerenleenbanken in de jaren 1914 en 1915 zoowel de percentsgewijze samenstelling als de betrekkelijke toe- of afneming van elk der samenstellende deelen.

22.

A C T I E V E N .

	In totaal.		In percenten.		Toe-, resp. afneming sedert 1914 in percenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
	910 instellingen.	938 instellingen.			
Effecten	f 2 085 995	f 2 493 709	3,24	2,80	19,55
Kantoormeubelen e. a. roerende goederen	132 060	190 780	0,21	0,21	44,46
Onroerende eigendommen	276 462	221 087	0,43	0,25	— 20,03
Hypotheken	234 805	348 657	0,36	0,39	48,49
Voorschotten tegen onderpand van effecten	22 827	31 816	0,04	0,04	30,88
Andere voorschotten	32 610 491	32 782 386	50,69	36,76	0,53
Gelden in loopende rekening met { de leden	10 848 448	12 091 176	16,86	14,57	19,75
{ de Centrale Bank	14 716 262	35 133 945	22,88	30,39	138,74
Andere deposito's, uitstaande renten, provisiën, enz.	270 366	520 130	0,42	0,58	92,38
Gelden in kas (coupons inbegrepen)	3 106 632	4 415 055	4,83	4,95	42,12
Tekort (verlies)	24 158	55 132	0,04	0,06	128,21
Totaal	f 64 328 496	f 89 183 873	100,—	100,—	38,64

23.

P A S S I E V E N .

Tegoed der inleggers op het einde van het boekjaar	f 55 585 987	f 80 231 928	86,41	89,96	44,34
Bedrag der reserve (fonds)	1 343 564	1 501 851	2,09	1,63	11,73
Kapitaal verschuldigd in { met de leden	2 992 350	5 729 749	4,65	6,43	91,48
{ met de Centrale Bank	4 334 550	1 626 298	6,74	1,82	— 62,43
Kapitaal opgenomen bij de Centrale Bank	—	—	—	—	—
„ „ „ „ derden	—	—	—	—	—
Overige crediteuren	72 045	94 047	0,11	0,11	30,54
Totaal	f 64 328 496	f 89 183 873	100,—	100,—	38,64

1) Zie noot 1) op bladz. 21.

Omtrent de wijze van belegging der gelden, zijn de gegevens van de Boerenleenbanken niet zoo ruim als van de gewone Spaarbanken, wat vermoedelijk verband houdt met de omstandigheid, dat de boekhouding der Boerenleenbanken zoo eenvoudig mogelijk aangelegd is en bij vele dier instellingen in de balans nog geen onderscheiding is gemaakt naar de verschillende groepen van effecten, waarin de waarden belegd zijn. Toch zijn de ontvangen inlichtingen reeds belangrijk genoeg, om ze hier te vermelden en tevens ruim genoeg om reeds vergelijkingen te trekken tusschen de beide jaren 1914 en 1915. Uit het hiervolgend overzicht blijkt, voor zoover de ingekomen formulieren hieromtrent inlichtingen gaven, hoe de gelden der Boerenleenbanken door deze belegd waren, welk aandeel elk der groepen van belegging in het geheel had en de toe-, resp. afneming van een en ander van 1914 op 1915.

24. Aard der beleggingen.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
	908 instellingen.	934 instellingen.			
Staatsschuld ten laste van Nederland	f —	f 51 147	—	0,06	—
„ „ „ „ andere landen	9 678	5 954	0,02	0,01	— 38,69
Schuldbrieven ten laste van { in Nederland	850 832	801 664	1,40	0,95	— 5,78
publiekrechtelijke lichamen { „ andere landen	—	4 030	—	0,01	—
Aandeelen:					
binnenlandsche	271 961	392 023	0,45	0,47	44,15
buitenlandsche	5 921	6 140	0,01	0,01	3,70
Obligatiën en pandbrieven:					
binnenlandsche	689 944	883 047	1,13	1,05	27,99
buitenlandsche	54 773	71 767	0,09	0,08	31,03
Hypotheken	234 805	348 657	0,39	0,41	48,49
Prolongatiën	22 827	31 816	0,04	0,04	39,38
Belegging van anderen aard	58 337 912	81 297 953	98,02	96,65	39,36
Onroerende goederen	276 463	221 087	0,45	0,26	— 20,03
Totaal	f 60 755 115	f 84 115 265	100,—	100,—	33,45

Wat de gekweekte rente betreft, bleek het bij de eenvoudige wijze van boekhouding, door de Boerenleenbanken gevoerd, niet doenlijk deze naar dezelfde groepen, ook voor effecten, te verdeelen; voor de hoofdgroepen van beleggingswijzen geeft tabel 25 intusschen een overzicht:

25. Bedrag der renten gekweekt uit:	In totaal.		In procenten.		Toeneming sedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
	910 instellingen.	936 instellingen.			
Effecten	f 61 053	f 76 068	2,45	2,62	24,59
Hypotheken	8 237	11 894	0,33	0,41	44,40
Prolongatie	759	—	0,03	—	—
Voorschotten	1 522 262	1 613 472	60,89	55,53	5,99
Anderen hoofde	904 492	1 200 592	36,18	41,32	32,74
Huren van onroerende goederen	3 053	3 401	0,12	0,12	11,40
Totaal	f 2 499 856	f 2 905 437	100,—	100,—	16,22

Voor de Winst- en Verliesrekening zijn voor 1915 van 938 banken gegevens ingekomen, tegen 916 in 1914. Uit den Verzamelstaat blijkt, dat de baten en lasten bij de voor de vergelijking tusschen beide jaren in aanmerking komende Boerenleenbanken en haar procentische samenstellingen zijn geweest als in de beide hiervolgende tabellen 26 en 27 aangetoond wordt:

26.	B A T E N.				
	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
910 instellingen.	938 instellingen.				
Renten van effecten, hypothekeu, enz.	f 2 496 804	f 2 902 025	93,41	94,30	16,23
Huren van onroerende goedereu.	3 053	3 401	0,12	0,11	11,40
Waardevermeerdering van effecten bij verkoop of balans.	3 440	202	0,13	0,01	— 94,13
Baten uit anderen hoofde	189 518	171 781	6,34	5,58	1,33
Totaal der baten	f 2 672 815	f 3 077 409	100,—	100,—	15,14

27.	L A S T E N.				
	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
869 instellingen.	895 instellingen.				
Bedrag der aan spaarders toegekende rente	f 1 607 810	f 2 103 789	70,28	71,53	23,91
Renten van opgenomen kapitalen	331 489	299 571	13,72	10,18	— 9,63
Administratiekosten	187 939	212 968	7,78	7,24	13,32
Waardevermindering van effecten bij verkoop of balans .	12 063	76 599	0,50	2,60	531,99
Bedrag van het verlies op voorschotten wegens oninbaar- heid afgeschreven	162	221	0,01	0,01	36,42
Overige lasten	186 327	248 143	7,71	8,44	33,18
Totaal der lasten	f 2 415 790	f 2 941 291	100,—	100,—	21,75

Hoe de aantallen spaarboekjes, bij de Boerenleenbanken in omloop, aan het einde van het jaar, naar de grootte van het bedrag verdeeld waren, blijkt uit de volgende tabel, welke tevens doet zien de percentsgewijze verdeling dier boekjes naar de grootte van het tegoed en de toeneming der aantallen boekjes, in procenten, in elke groep sedert 1914.

28.	Boekjes met een tegoed:				
	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
869 instellingen.	895 instellingen.				
van beneden f 10,—	18 930	18 356	18,53	15,81	— 3,03
van f 10,— tot beneden „ 100,—	28 384	30 124	27,79	25,95	6,13
„ „ 100,— „ „ „ 1 000,—	40 369	47 010	39,52	40,50	16,45
„ „ 1 000,— en hooger	14 468	20 590	14,16	17,74	42,31
Totaal	102 151	116 080	100,—	100,—	13,64

Ten slotte geeft tabel 29 een overzicht van de aantallen der verleende voorschotten, de verdeling dezer in percenten naar de grootte van het bedrag en de afnemings sedert 1914.

29.	In totaal.		In percenten		Toeneming sedert 1914 in percenten.
	1914.	1915.	—	—	
	926 instellingen.	952 instellingen.			
Aantal leden op het einde van het boekjaar	90 292	97 040	—	—	7,47
Voorschotten verleend:	875 instellingen.	901 instellingen.	1914.	1915.	Afneming sedert 1914 in percenten.
Beneden f 50,—	382	363	3,40	3,64	— 4,97
van f 50,— tot beneden „ 100,—	811	749	7,19	7,51	— 7,64
„ „ 100,— „ „ „ 200,—	1 900	1 556	16,85	15,60	— 18,11
„ „ 200,— „ „ „ 300,—	1 514	1 415	13,42	14,19	— 6,54
„ „ 300,— „ „ „ 500,—	1 765	1 552	15,65	15,56	— 12,07
„ „ 500,— „ „ „ 1000,—	2 052	1 758	18,20	17,62	— 14,33
„ „ 1000,— en hooger	2 852	2 582	25,29	25,88	— 9,47
Totaal	11 276	9 975	100,—	100,—	— 11,54

III. SPAARKASSEN.

Voor den jaargang 1915 zijn van 23 Spaarkassen gegevens ontvangen, tegen 27 in 1914.

Niet ingekomen zijn de opgaven van de navolgende 4 Spaarkassen, die in 1914 wel meewerkten:

Spaarkas „St. Antonius van Padua”, onderafdeeling van den Nederlandschen R.-K. Volksbond, afdeeling 's-Gravenhage te 's-Gravenhage;

Spaarkas, onder patronaat van den „H. Antonius van Padua” onderafdeeling van den Nederlandschen R.-K. Volksbond, afdeeling Gouda te Gouda;

Vereeniging „de Spaarkas” te Franeker;

Spaarkas onder patronaat van St. Josef te Venraij.

Van de 2 hieronder genoemde Spaarkassen, die dit jaar voor het eerst in het Algemeen Register voorkomen, zijn geen opgaven ingekomen:

Spaarkas v. d. Ond. Bijstand te Dinther;

Spaarkas „St. Antonius van Padua” te Purmerend.

30.	Deelnemers en deelnemingen.	1914.	1915.	Toe- respect. afnemings sedert 1914 in percenten.
		23 instellingen.	23 instellingen.	
Aantal deelnemers gedurende het boekjaar		2 775	3 043	9,66
„ stortingen „ „ „		38 057	35 576	— 6,52
Bedrag van het tegoed der inleggers aan het einde van het vorig boekjaar.	f	388 367	370 195	— 4,63
„ der inlagen.		148 692	177 649	19,47
„ „ rente en premien		13 477	14 334	6,36
„ „ uitbetalingen (in geld)		176 813	129 757	— 26,61
„ „ „ (in natura)		3 523	1 990	— 43,59
„ van het tegoed der inleggers aan het einde van het boekjaar		370 195	430 432	16,27

De staatjes 31 en 32 geven een overzicht van de Winst- en Verliesrekening betreffende de jaren 1914 en 1915. In 1915 werden voor deze rekening door 19 instellingen gegevens ingezonden, tegen 21 in 1914.

31.	B A T E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afnemings sedert 1914 in procenten.
		1914.	1915.	1914.	1915.	
		18 instellingen.	18 instellingen.			
	Rente van belegde gelden	f 14 382	f 14 511	84,36	77,50	0,90
	Giften en bijdragen van anderen	722	661	4,24	3,53	— 8,45
	Inkomsten uit bezittingen	1 742	1 793	10,22	9,58	2,93
	Andere baten	202	1 753	1,18	9,39	770,30
	Totaal	f 17 048	f 18 723	100,—	100,—	9,83

32.	L A S T E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afnemings sedert 1914 in procenten.
		1914.	1915.	1914.	1915.	
		18 instellingen.	18 instellingen.			
	Bedrag der aan inleggers toegekende rente en premie	f 11 540	f 12 493	69,08	77,85	8,26
	Administratiekosten	1 980	2 154	11,85	13,42	8,79
	Andere lasten	3 185	1 400	19,07	8,73	— 56,04
	Totaal	f 16 705	f 16 047	100,—	100,—	— 3,94

IV. HULPBANKEN.

Voor den jaargang 1915 zijn van 77 instellingen gegevens ingekomen, tegen 82 in 1914.

Van de volgende 6 Hulpbanken, die vorig jaar opgaven hadden ingezonden, zijn voor 1915 geen gegevens ingekomen:

Coöp. Middenstands-Credietbank voor Gouda e. o. te *Gouda*;

Zaanlandsche Spaar- en Voorschotbank te *Krommenie*;

Coöp. Spaar- en Voorschotbank „Boaz” voor Zwolle e. o. te *Zwolle*;

Hulpbank te *Zwolle*;

Hulpbank van het Departement Groningen der Maatschappij tot Nut van het Algemeen te *Groningen*;

Fonds tegen den Woeker te *Groningen*.

De Coöp. Spaar- en Voorschotbank „Boaz” te *Vlissingen*, die vorig jaar voor het eerst in het Algemeen Register voorkwam, heeft dit jaar opgaven ingezonden.

Van de 5 hieronder genoemde Hulpbanken, die dit jaar voor het eerst in het Algemeen Register voorkomen, zijn geen opgaven ingekomen:

Voorschotbank, verbonden aan de R.-K. Spaarkas van den R.-K. Volksbond te *Breda*;

Hanzebank (Credietbank) te *St. Geertruidenberg*;

Credietbank de Hanzebank te *Oosterhout*;

Spaar- en Voorschotbank „Boaz” te *'s-Gravenhage*;

Spaar- en Voorschotbank der „Eerste Nederlandsche” te *'s-Gravenhage*.

Het volgende staatje geeft een overzicht van de aantallen voorschotten:

33. Aantal voorschotten.	1914.	1915.	Afneming sedert 1914 in procenten.
	75 instellingen.	76 instellingen.	
Gevraagd	9 595	8 141	— 15,15
Geweigerd.	1 129	780	— 30,91
Verleend	8 466	7 361	— 13,05
In den aanvang van het jaar nog loopend	12 743	1) 11 666	— 8,45
Gedurende het jaar geheel afgelost of afgeschreven.	9 587	8 090	— 15,61
Op het einde van het jaar nog loopend	1) 11 622	10 937	— 5,89

Tabel 34 geeft een overzicht van de bedragen der voorschotten, alle berekend zonder rente.

34. Bedrag der Voorschotten.	1914.	1915.	Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.
	76 instellingen.	77 instellingen.	
In het begin van het jaar nog loopend	f 3 156 510	1) f 2 938 424	— 6,91
Gedurende het jaar verleend	2 048 858	1 688 598	— 17,56
Door leeners terugbetaald	2 230 732	1 809 929	— 18,87
„ borgen „	31 287	31 901	1,96
Afgeschreven wegens oninbaarheid.	4 328	1 086	— 74,91
Op het einde van het jaar nog verschuldigd	1) 2 938 471	2 784 105	— 5,25

Door het volgende staatje wordt aangeduid, hoeveel van het op voorschotten afgeschreven bedrag per f 1 000,— door leeners en borgen is terugbetaald en hoeveel als oninbaar op de voorschotten afgeschreven is, met de verhoudingsgetallen dier bedragen in de beide jaren.

35.	1914.	1915.	Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.
Door leeners is terugbetaald	f 984,29	f 982,10	— 0,22
„ borgen „ „	13,90	17,31	24,53
Wegens oninbaarheid is afgeschreven.	1,81	0,59	— 67,40

Niet door alle Hulpbanken zijn voor de Kapitaalrekening en die van Winsten Verlies gegevens verstrekt: in 1914 resp. door 63 en 58, in 1915 resp. door 58 en 56 instellingen.

De beide volgende staatjes geven een blik op de Actieven en Passieven der Hulpbanken op het einde van het jaar.

36. A C T I E V E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
	56 instellingen.	57 instellingen.			
Door deelnemers verschuldigd (zonder rente)	f 2 522 544	f 2 369 488	78,67	75,16	— 6,07
Onroerende eigendommen	71 346	80 365	2,23	2,55	12,64
Geïden in kas	112 984	118 289	3,52	3,75	4,70
Effecten en andere waarden	350 000	374 049	10,91	11,86	6,87
Overige debiteuren.	149 832	210 475	4,67	6,68	40,47
Totaal	f 3 206 706	f 3 152 666	100,—	100,—	— 1,69

1) Het verschil tusschen deze beide getallen vindt zijn oorsprong in fouten, die in vorige opgaven van de Hulpbanken ontvangen, voorkwamen en, hoewel verbetering voor den betreffenden jaargang, ondanks met de besturen der instellingen gevoerde correspondentie, onmogelijk bleek, thans hersteld zijn.

37. PASSIEVEN.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
Aan aandeelhouders verschuldigd	f 1 333 723	f 1 328 620	41,59	42,14	— 0,38
Eigen kapitaal of reserve	363 640	401 016	11,34	12,72	10,28
Kapitaal bij derden opgenomen	1 330 786	1 224 807	41,50	38,85	— 7,96
Overige crediteuren	178 557	198 223	5,57	6,29	11,01
Totaal	f 3 206 706	f 3 152 666	100,—	100,—	— 1,69

Tabellen 38 en 39 geven een overzicht van de Baten en Lasten, volgens de Winst- en Verliesrekening.

38. B A T E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
	52 instellingen.	53 instellingen.			
Renten van voorschotten	f 147 818	f 136 450	85,94	85,87	— 7,69
Boeten	474	335	0,27	0,21	— 29,32
Inkomsten van bezittingen	15 868	14 215	9,23	8,95	— 10,42
Giften en bijdragen	5 142	3 905	2,99	2,46	— 24,06
Baten uit anderen hoofde	2 705	3 992	1,57	2,51	47,58
Totaal	f 172 007	f 158 897	100,—	100,—	— 7,62

39. L A S T E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
Renten van opgenomen kapitaal	f 87 330	f 79 405	66,06	60,58	— 9,07
Restitutie van rente en premie	1 832	1 640	1,39	1,25	— 10,48
Administratiekosten	32 374	33 308	24,49	25,41	2,89
Afschrijving wegens oninbaarheid	2 761	928	2,09	0,71	— 66,39
Andere lasten	7 889	15 787	5,97	12,05	100,11
Totaal	f 132 186	f 131 068	100,—	100,—	— 0,85

Voorts blijken uit de Kapitaal- en de Winst- en Verliesrekening de volgende Passieven:

40. PASSIEVEN.	1914.	1915.	Toe-, resp. afneming sedert 1914 in procenten.
Kapitaal aan de banken toebehoorend	f 363 640	f 401 016	10,28
Bedrag der winst	39 921	27 829	— 30,29
Waarvan uitgekeerd of nog uit te keeren aan aandeelhouders	15 153	16 732	10,38
Netto bedrag der winst	24 763	11 097	— 55,19
" " " " in procenten	6,91	2,77	— 59,32

De in 1914 en 1915 verleende voorschotten waren naar de grootte der bedragen als volgt verdeeld:

41. Voorschotten in bedragen.	In totaal.		In procenten.		Afneming sedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
	63 instellingen.	64 instellingen.			
Beneden f 25,—	529	488	6,76	7,16	— 7,75
Van f 25,— tot beneden f 100,—	3 015	2 433	38,52	35,70	— 19,80
„ „ 100,— „ „ „ 200,—	1 808	1 700	23,04	24,95	— 5,71
„ „ 200,— „ „ „ 300,—	928	880	11,86	12,91	— 5,17
„ „ 300,— „ „ „ 500,—	768	642	9,81	9,42	— 16,41
„ „ 500,— „ „ „ 1000,—	431	368	5,51	5,40	— 14,62
„ „ 1000,— en hooger	352	304	4,50	4,46	— 13,64
Totaal	7 826	6 815	100,—	100,—	— 12,92

V. BANKEN VAN LEENING.

Voor den jaargang 1915 zijn, evenals voor den vorigen jaargang, van 17 instellingen gegevens ingekomen.

Dit onderdeel der Statistiek bepaalt zich overigens, wegens de onmogelijkheid om van de particuliere leenbanken de noodige gegevens te verkrijgen, evenals in vorige jaren, tot de gemeentelijke banken van leening, zoowel die in eigen beheer als de verpachte.

Het hier volgende staatje geeft een overzicht van de aantallen panden.

42. Aantallen panden	1914.	1915.	Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.
	17 instellingen.	17 instellingen.	
Aan het begin van het jaar nog aanwezig	428 110	416 919	— 2,61
Gedurende het jaar beleend	2 136 747	2 164 942	1,32
Binnen 8 dagen gelost	1 054 901	1 128 428	6,97
Na langeren tijd	1 019 861	1 008 615	— 1,10
Verkocht	73 176	67 200	— 8,17
Aan het einde van het jaar nog aanwezig	416 919	377 618	— 9,43

Tabel 43 geeft een overzicht van de bedragen der Beleenersrekening.

43. Bedragen der beleeningen.	1914.	1915.	Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.
	17 instellingen.	17 instellingen.	
Bij het begin van het jaar op de panden nog verschuldigd (zonder rente)	f 2 537 854	f 2 547 988	0,42
Gedurende het jaar op de panden voorgeschoten	8 988 821	8 933 927	— 0,61
Bedrag der aflossingen (zonder rente)	8 676 001	8 838 528	1,87
„ „ voorschotten op gedurende het jaar verkochte panden	302 185	277 002	— 8,33
Op het einde van het jaar nog op de panden verschuldigd (zonder rente)	2 547 988	2 366 385	— 7,13

De beide volgende staatjes geven een overzicht van de Actieven en Passieven op het einde van het boekjaar, volgens de Kapitaalrekening, in totaal en in procenten.

44. A C T I E V E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afnemings sedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
	17 instellingen.	17 instellingen.			
Bedrag van het aan het einde van het jaar op de panden nog verschuldigde	f 2 547 988	f 2 366 385	70,76	69,20	— 7,13
Onroerende eigendommen	529 598	540 515	14,71	15,81	2,06
Gelden in kas	181 422	197 798	5,04	5,78	9,03
Effecten en andere waarden	67 373	39 024	1,87	1,14	— 42,08
Overige debiteuren	274 405	276 025	7,62	8,07	0,59
Totaal	f 3 600 786	f 3 419 747	100,—	100,—	— 5,03

45. P A S S I E V E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afnemings sedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
	Eigen kapitaal der banken	f 1 351 641	f 1 347 664	37,54	
Kapitaal bij derden opgenomen	2 014 278	1 826 535	55,94	53,41	— 9,32
Saldo der beschikbare overschotten	31 149	40 353	0,87	1,18	29,55
Overige crediteuren	203 718	205 195	5,65	6,—	0,73
Totaal	f 3 600 786	f 3 419 747	100,—	100,—	— 5,03

Tabellen 46 en 47 geven een blik op de Baten en Lasten, volgens de Winst- en Verliesrekening.

46. B A T E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afnemings sedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
	17 instellingen.	17 instellingen.			
Renten van panden	f 350 078	f 350 578	68,27	68,38	0,14
Opgelden en terugbetaalde waarborgrechten	21 724	21 469	4,24	4,19	— 1,17
Aan de banken vervallen overschotten	19 710	17 590	3,84	3,43	— 10,76
Inkomsten van bezittingen	10 503	11 043	2,05	2,15	5,14
Terugontvangen van administratiekosten	16 881	18 602	3,29	3,63	10,19
Andere baten	93 920	93 436	18,31	18,22	— 0,52
Totaal	f 512 816	f 512 718	100,—	100,—	— 0,02

47. L A S T E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, resp afnemingsedert 1914 in procenten.
	1914.	1915.	1914.	1915.	
	Renten van kapitalen	f 102 092	f 99 135	18,19	
Administratiekosten	334 838	353 300	59,63	60,26	5,51
Betaalde waarborgrechten	2 909	3 436	0,52	0,59	13,12
Tekorten na verkooping	6 079	3 977	1,08	0,68	— 34,58
Vergoeding op vermiste of beschadigde panden	218	976	0,04	0,17	347,71
Andere lasten	115 815	125 435	20,54	21,39	8,78
Totaal	f 561 451	f 536 259	100,—	100,—	4,42

Wat de Verkoopingenrekening aangaat, zij hier opgemerkt, dat in dezen jaargang wederom evenals in den voorgaanden, sedert 1899, niet alleen opgenomen zijn de verkooping van panden, wier opbrengst een tekort of een overschot lieten, maar ook de verkooping van panden, welke opbrengst het voorschot met rente en onkosten juist dekten en die dus nog een overschot, noch een tekort lieten.

Het hier volgende staatje geeft een overzicht van de verkooping :

48. VERKOOPINGEN.	Panden welke verkoop een overschot lieten.			Panden welke verkoop een tekort lieten.			Panden welke verkoop noch een tekort, noch een overschot lieten.		
	1914.	1915.	Toe-, respect. afnemingsedert 1914 in procenten.	1914.	1915.	Afnemingsedert 1914 in procenten.	1914.	1915.	Afnemingsedert 1914 in procenten.
	16 instellingen.	16 instellingen.		1914.	1915.		1914.	1915.	
Bedrag der verleende voorschotten	f 186 347	f 208 363	11,81	f 36 696	f 29 143	— 20,58	f 66 334	f 40 349	— 39,17
Bedrag der verschuldigde rente	16 508	20 432	23,81	3 557	3 288	— 7,56	5 486	3 778	— 31,13
Betaalde waarborgrechten e.a. uitgaven bij den verkoop	4 040	5 021	24,28	596	492	— 17,45	1 066	765	— 28,24
Ten bate der banken komende opgelde	12 143	6 000	— 50,59	1 759	1 151	— 34,56	4 161	2 380	— 42,80
Opbrengst van den verkoop	247 409	297 709	20,33	32 122	26 791	— 16,60	72 362	41 415	— 38,62
Door koopers betaalde opgelde en waar- borgrechten	14 825	9 576	— 35,41	2 121	1 501	— 29,23	4 683	2 859	— 38,95
Andere ontvangsten bij den verkoop	152	165	8,55	—	—	—	2	—	—
Bedrag der beschikbare overschotten	43 350	67 634	56,02	—	—	—	—	—	—
Bedrag der tekorten	—	—	—	8 365	5 781	— 30,89	—	—	—

Tabel 49 geeft een overzicht van de bedragen, voorgeschoten op de panden, die in de jaren 1914 en 1915 verkocht werden, en van de opbrengst dier verkochte panden.

49. Gedurende het jaar verkochte panden.	Bedrag der op de panden verleende voorschotten.			Opbrengst der panden.		
	1914.	1915.	Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.	1914.	1915.	Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.
Van welker opbrengst een deel voor de leeners beschikbaar bleef	f 186 347	f 208 368	11,81	f 247 409	f 297 709	20,33
Welker opbrengst niet voldoende is geweest om de schuld der leeners te delgen	56 696	29 143	— 20,58	32 122	26 791	— 16,60
Welker opbrengst voldoende is geweest om de schuld der leeners te delgen, doch geen beschikbaar overschot liet.	66 334	40 349	— 39,17	72 362	44 415	— 38,62
Totaal	f 289 377	f 277 855	— 3,98	f 351 893	f 368 915	4,84

Ten slotte geeft onderstaand tabelletje een overzicht van de Overschottenrekening.

50. Overschottenrekening.	1914.	1915.	Toe-, respect. afneming sedert 1914 in procenten.
	17 instellingen.	17 instellingen.	
Saldo der beschikbare overschotten aan het begin van het jaar .	f 37 965	f 31 149	— 17,95
Bedrag der beschikbare overschotten na gedurende het jaar gehouden verkoopingën	46 121	67 634	46,64
In den loop van het jaar uitbetaalde beschikbare overschotten .	33 227	40 839	22,91
In den loop van het jaar bij de bank vervallen overschotten .	19 710	17 590	— 10,76
Saldo der beschikbare overschotten aan het einde van het jaar .	31 149	40 353	29,55

Publications du Bureau Central de Statistique des Pays-Bas.

(En vente chez BELINFANTE FRÈRES, la Haye.)

Annuaire Statistique du Royaume des Pays-Bas :

Le Royaume en Europe 1898, 1899 (épuisés), 1900—1912; par année	fl 1,25
1913—1915; par année	„ 1,50
1916	„ 2,50
Les Colonies 1897—1912; par année	„ 0,75
1913, 1914; par année	„ 0,90
1915	„ 1,—

Bulletin semestriel comprenant des chiffres mensuels et autres renseignements périodiques, concernant les Pays-Bas et les Colonies. Nouvelle série

Nos. 1—29 à	„ 0,30
Id. Nos. 30—32 à	„ 0,35

Appendices au bulletin mensuel :

- à N° 2. Natalité et mortalité infantine selon le degré d'aisance dans la ville de Rotterdam.
- à N° 4. Natalité et mortalité infantine selon le degré d'aisance dans quelques villes et un nombre de communes rurales dans les Pays-Bas (communes rurales et résultats généraux).

Revue du Bureau Central de Statistique, 1ère livraison avec supplément, comprenant un aperçu des grèves et lock-outs en 1901 (1902); 2ème livr. (1903); par livr. . . . .

„	„ 0,25
---	--------

3/4ème livr. avec supplément, comprenant un aperçu des grèves et lock-outs en 1902 (1903). „ 0,40

5ème et 6ème livr. (1903), 7ème, 8ème, 9ème et 10ème livr. (1904), 11ème, 12ème et 13ème livr. (1905), 14ème, 15ème et 16ème livr. (1906); par livr. . . . . „ 0,25

Supplément de la 7ème livr., comprenant un aperçu des grèves et lock-outs en 1903. . . . . „ 0,10

Supplément de la 8ème livr., comprenant une statistique du jugement des contraventions à la loi sur le travail et à la loi sur la sécurité des ouvriers en 1903. . . . . „ 0,10

Revue mensuelle du Bureau Central de Statistique, 1ère année (1906) livr. 1—5; par livr. . . . .

„	„ 0,10
---	--------

Supplément de la 2ème livr., comprenant le bulletin des salaires et de la durée du travail pendant le 1er semestre 1906. . . . . „ 0,10

2ème année (1907) livr. 1—12; 3ème année (1908) livr. 1—12; 4ème année (1909) livr. 1—12 (avec suppl. de la 4ème livr., comprenant un aperçu des salaires et des heures du travail des charpentiers); 5ème année (1910) livr. 1—12 (avec supplément de la 7ème livr., comprenant un aperçu des salaires et des heures du travail des maçons et aides-maçons); 6ème année (1911) livr. 1—12 (avec suppl. de la 7ème livr., comprenant un aperçu des salaires et des heures du travail des peintres, stucateurs et blanchisseurs dans le bâtiment); 7ème année (1912) livr. 1—12; 8ème année (1913) livr. 1—12; 9ème année (1914) livr. 1—12; 10ème année (1915) livr. 1—12; 11ème année (1916) livr. 1—12; 12ème année (1917) livr. 1—12; par livr. . . . . „ 0,10

Supplément de la 9ème livr. (1907), 10ème livr. (1908), 10ème livr. (1909), 11ème livr. (1910), 12ème livr. (1911), 12ème livr. (1912), comprenant le bulletin des salaires et de la durée du travail resp. pendant les années 1906—1911; par livr. . . . . „ 0,10

Supplément de la 1ère livr. (1915), comprenant

un aperçu des salaires minima des ouvriers adultes et du maximum de la durée du travail dans les travaux publics mis en adjudication par les municipalités et par les gouvernements provinciaux. . . . . fl 0,10

Statistique mensuelle du Commerce des importations marchandises, par livraison . . . . . „ 0,60

Par année . . . . . „ 7,20

Statistique des entrées et des sorties des navires de mer et de rivières dans l'année 1916 . . . . . „ 0,75

DONNÉES DE LA STATISTIQUE DES PAYS-BAS.

(Nouvelle Série.)

Aperçu sur la Hollande par M. D'ALPHONSE (Quelques chapitres de l') . . . . . fl 3,50

Histoire de la Statistique dans le Royaume des Pays-Bas (épuisée) . . . . . „ 2,50

Statistique de la population.

Résultats du huitième recensement général de la population du Royaume des Pays-Bas au 31 décembre 1899 (à l'exception du dénombrement professionnel et de la Statistique des habitations). Vol. 1—12; chaque volume . . . . . „ 1,—

Idem du neuvième recensement au 31 déc. 1909. Vol. I—III; chaque volume . . . . . „ 1,—

Appendice vol. I. Densité de la population des communes, des provinces et du Royaume et liste alphabétique des villages, hameaux, subdivisions des communes, etc., avec indication des communes et provinces auxquelles ils appartiennent . . . . . „ 0,50

Appendice vol. II. Tables de mortalité déduites des données de la période 1900—1909, par Dr. A. J. v. PESCH . . . . . „ 0,75

Appendice vol. III. Rapport en pourcents de la population totale des personnes appartenant aux cultes principaux pour chaque commune des Pays-Bas. (Avec 5 cartogrammes et un tableau graphique). . . . . „ 1,50

Résultats du dénombrement des professions dans le Royaume des Pays-Bas, fait au 31 décembre 1899, Vol. 1—12; chaque volume . . . . . „ 1,—

Idem, fait au 31 déc. 1909, Vol. I. . . . . „ 1,—

Vol. II, livr. 1, suite et 2, volume III; par livr. „ 1,—

Introduction des résultats du huitième recensement général de la population du Royaume des Pays-Bas au 31 déc. 1899 et du dénombrement des professions et des demeures habitées.

Livraison I. Résultats du dénombrement de la population proprement dit. . . . . „ 1,—

Livraison II. Résultats du dénombrement des professions et des demeures habitées . . . . . „ 1,—

Introduction des résultats du neuvième recensement général de la population au 31 déc. 1909 et du dénombrement des professions et des habitations . . . . . „ 1,—

Statistique du mouvement de la population des Pays-Bas 1900—1912 (1904 épuisée); par année. „ 0,40

1913—1915; par année . . . . . „ 0,50

1916 . . . . . „ 1,75

Statistique de la mortalité d'après l'âge et les causes de décès 1901—1912; (1910 épuisée); par année. . . . . „ 0,75

1913—1915; par année	f 0,90	supplément de la statistique des élections); par année	f 0,30
1916	" 4,30	Idem 1915—1916; par année	" 0,40
Statistique de la mortalité (hommes) d'après la profession, l'âge et les causes de décès pendant les années 1896—1903; par vol	" 0,50	1917	" 1,—
Idem pendant les années 1903—1911	" 1,75	Statistique des élections 1901, tome I, 1904, 1907, 1910 et 1913; par année	" 0,30
Statistique de la mortalité d'après l'âge et les causes de décès. Supplément concernant les 24 principales communes 1901—1904.	" 0,50	Statistique des élections 1901, tome II, 1905 et 1909; par année	" 0,25
Statistique sanitaire.		Statistique de l'enseignement obligatoire.	
Aperçu des malades traités dans l'armée des Indes orientales néerlandaises, 1912 et 1913; par année	" 0,50	Statistique de la fréquentation et des absences de l'école primaire 1902 et le 15 janvier 1903, 1903 et le 15 janvier 1904, 1905 et le 15 jan- vier 1905; par année	" 1,—
1914	" 1,75	Statistique des salaires.	
Supplément à la Stat. médicale de l'armée Indo- néerlandaise, pendant 1912/1913 et 1914	" 0,20	Aperçu des salaires et des heures du travail aux travaux de l'Etat en 1899, 1902, 1903, 1905 et 1908; par année	" 0,75
Statistique des bibliothèques.		Aperçu des salaires et de la durée du travail dans les travaux exécutés par adjudication pour le compte de l'Etat en 1913 (suite de l'aperçu des salaires et des heures du travail au travaux de l'Etat)	" 0,25
Statistique des bibliothèques publiques et des bibliothèques populaires 1908.	" 0,25	Statistique des salaires des ouvriers, assurés selon la loi sur les accidents du travail, prov. de Gueldre, 1904	" 0,25
Statistique des faillites.		Statistique des salaires des ouvriers dans l'in- dustrie textile assurés selon la loi sur les accidents du travail pendant 1908.	" 0,10
Statistique des faillites dans les Pays-Bas 1902— 1912; par année	" 0,50	Statistique des salaires et de la durée du travail des ouvriers dans l'industrie des métaux, assurés selon la loi sur les accidents du travail, pendant 1910.	" 0,30
1913 et 1914; par année	" 0,60	Statistique des salaires et de la durée du travail des ouvriers assurés selon la loi sur les acci- dents du travail dans l'industrie du papier, pendant 1911	" 0,15
Statistique financière.		Statistique des prix.	
Statistique des voies et moyens du Royaume des Pays-Bas en Europe 1903, 1904, 1905/1906, 1907—1912; par volume	" 1,—	Prix moyens des céréales au marché d'Arnhem de 1544—1901.	" 0,50
Id. 1913—1915; par volume	" 1,25	Prix des céréales au marché de Middelbourg, fermages de terres, et contribution annuelle pour l'entretien des digues et autres travaux, dans le polder Walcheren (en Zélande) de 1801—1900	" 0,50
Statistique des finances des communes 1896— 1899; 1900—1911 (comprenant aussi une sta- tistique des finances des provinces); par année	" 0,75	Statistique de l'assistance publique.	
1912—1914; par année	" 0,90	Statistique de l'assistance publique 1902—1905; par année	" 1,—
Statistique des institutions de prévoyance dans les Pays-Bas 1898—1906, 1907/1908, 1908/1909, 1909/1910, 1910/1911, 1911/1912; par année	" 1,25	1906—1909, 1911 et 1912; par année	" 0,25
1912/1913, 1913/1914 et 1914/1915; par année	" 0,50	1910	" 0,50
1915/1916	" 0,70	1913	" 0,35
Statistique des hypothèques, 1901—1907 et 1908—1912; par volume	" 0,50	1914	" 0,75
Statistique judiciaire et pénitentiaire.		Statistique des syndicats-ouvriers.	
Statistique judiciaire du Royaume des Pays-Bas 1900—1910; par année	" 1,—	Statistique des syndicats-ouvriers dans les Pays- Bas, Vol. I (1907), Vol. II (1905) (épuisée); par volume	" 1,—
Statistique criminelle du Royaume des Pays-Bas 1900—1904; par année	" 2,—	1907—1909; 1 ^{er} janvier 1910, 1911, 1912, 1913; par volume	" 0,10
1905—1912; par année	" 1,50	1 ^{er} janvier 1914, 1915 et 1916; par volume	" 0,15
1913—1914; par année	" 0,75	Statistique des grèves et lock-outs.	
1915	" 1,—	Statistique des grèves et lock-outs en 1904, 1905 (épuisée); par année	" 0,10
Etudes d'étiologie criminelle; N ^o 1. Les attentats aux mœurs; N ^o 2. La délinquance sénile; p. livr.	" 0,25	1906—1912; par année	" 0,25
Statistique pénitentiaire 1900—1912; par année	" 1,—	1913	" 0,30
Idem 1913	" 1,20	1914 et 1915 par année	" 0,15
Idem 1914	" 0,60	(Pour les années 1901, 1902 et 1903 voir les suppléments de la Revue du Bureau.)	
Idem 1915	" 1,—	Statistique des demeures habitées.	
Statistique du jugement des contraventions à la loi sur le travail et à la loi sur la sécurité des ouvriers en 1904—1912; par année	" 0,10	Résultats de la statistique des demeures habi- tées au 31 décembre 1899	" 1,—
(Pour l'année 1903 voir le supplément de la 8 ^{me} livr. de la Revue du Bureau.)		Id. au 31 décembre 1909	" 1,—
Statistique du jugement des contraventions à la loi sur le travail, à la loi sur la sécurité des ouvriers et à la loi sur le travail des tailleurs de pierres en 1913	" 0,15		
Statistique des écoles de correction et des éta- blissements d'éducation de l'Etat 1906—1912; par année	" 0,50		
Statistique de l'application des lois pour la pro- tection de l'enfant; année 1912.	" 0,75		
Idem 1913 et 1914.	" 0,90		
Statistique des électeurs et des élections.			
Statistique des électeurs 1901; 1902—1914 (avec			

Statistiek van de sterfte onder de mannen, met onderscheiding naar het beroep en in verband met leeftijden en doodsoorzaken in de jaren 1896—1903; per deel	f 0.50
Idem in de jaren 1908—1911	" 1.75
Statistiek van de sterfte naar den leeftijd en naar de oorzaken van den dood. Supplement betreffende de 24 grootste gemeenten in de meest uitgebreide nomenclatuur over de periode 1901—1904.	" 0.50
Ziekte-statistiek.	
Overzicht van behandelde zieken van het Nederl. Indische leger in 1912 en 1913; per jaargang	" 0.50
1914	" 1.75
Bibliotheek-Statistiek.	
Statistiek der Openbare Leeszaalen en Bibliotheken in 1908	" 0.25
Faillissements-Statistiek.	
Faillissements-Statistiek over de jaren 1902—1912; per jaargang	" 0.50
Idem over 1913 en 1914; per jaargang	" 0.60
Financiële Statistiek.	
Statistiek der Rijksinkomsten over 1903, 1904, 1905/1906, 1907—1912; per nummer	" 1.—
Idem over 1913—1915; per nummer	" 1.25
Statistiek der Gemeentefinanciën over 1896—1899; over 1900—1911 (tevens provinciale financiën); per jaargang	" 0.75
Idem over 1912—1914; per jaargang	" 0.90
Statistiek der Spaar- en Leenbanken in Nederland over de jaren 1898—1906, over 1907/8, 1908/1909, 1909/1910, 1910/1911, 1911/1912; per jaargang	" 1.25
over 1912/1913, 1913/1914 en 1914/1915; per jaargang	" 0.50
over 1915/1916	" 0.70
Statistiek van het grondkrediet over de jaren 1901 t/m 1907 en 1908 t/m 1912; per deel	" 0.50
Gerechtelijke en gevangenisstatistiek.	
Justitiële Statistiek van het Koninkrijk der Nederlanden over 1900—1910; per jaargang	" 1.—
Crimineele Statistiek van het Koninkrijk der Nederlanden over 1900—1904; per jaargang	" 2.—
Idem over 1905—1912; per jaargang	" 1.50
Idem over 1913, 1914; per jaargang	" 0.75
1915	" 1.—
Bijdragen tot de Crimineele aetiologie: No. 1. De sexueele criminaliteit; No. 2. De criminaliteit op leeftijden van 70 jaar en hooger; per afl.	" 0.25
Statistiek van het Gevangeniswezen over 1900—1912; per jaargang	" 1.—
Idem over 1913	" 1.20
Idem over 1914	" 0.60
Idem over 1915	" 1.—
Statistiek van de berechting der overtredingen van de Arbeids- en Veiligheidswetten in 1904—1912; per jaargang	" 0.10
(De statistiek over het jaar 1903 komt voor in het Bijvoegsel van de 8e afl. van het Tijdschrift.)	
Idem van de Steenhouderswetten in 1913	" 0.15
Statistiek van het Rijkstucht- en opvoedingswezen over de jaren 1906—1912; per jaargang	" 0.50
Statistiek van de toepassing der Kinderwetten over het jaar 1912	" 0.75
Idem over 1913 en 1914.	" 0.90
Kiezers- en Verkiezingsstatistiek.	
Kiezersstatistiek over het jaar 1901, over 1902—1914 (tevens aanvulling der Verkiezingsstatistiek); per jaargang	f 0.30
Idem over 1915 en 1916; per jaargang	" 0.40
1917	" 1.—
Verkiezingsstatistiek over 1901. (Eerste gedeelte), 1904, 1907, 1910 en 1913; per jaargang	" 0.30
Over 1901 (Tweede gedeelte), 1905 en 1909; per jaargang	" 0.25
Leerplichtstatistiek.	
Statistiek van het Betrekkelijk Schoolverzuim in 1902 en het Volstrekt Leerverzuim op 15 Januari 1903; idem in 1903 en op 15 Januari 1904; idem in 1905 en op 15 Januari 1905; per jaargang	" 1.—
Loonstatistiek.	
Overzicht betreffende de loonen en den arbeidsduur bij Rijkswerken in 1899, 1902, 1903, 1905, 1908; per jaargang	" 0.75
Overzicht betreffende de loonen en den arbeidsduur bij werken ten behoeve van het Rijk bij aanbesteding uitgevoerd in 1913 (vervolg op het Overzicht betreffende de loonen en den arbeidsduur bij Rijkswerken).	" 0.25
Statistiek van de loonen der volgens de Ongevallenwet 1901 verzekerde werklieden, in de provincie Gelderland, 1904	" 0.25
in de textiel-industrie, 1908	" 0.10
in de metaal-industrie, 1910	" 0.30
Statistiek van de loonen en den arbeidsduur der volgens de Ongevallenwet 1901 verzekerde werklieden in de papierindustrie, in 1911.	" 0.15
Prijsstatistiek.	
Overzicht van Marktprijzen van granen te Arnhem in de jaren 1544—1901	" 0.50
Overzicht van Marktprijzen van granen te Middelburg. Pachtprizen van landerijen en Polderlasten in den polder Walcheren in de jaren 1801—1900	" 0.50
Statistiek van het Armwezen.	
Statistiek van het armwezen over 1902—1905; per jaargang	" 1.—
over 1906—1909, 1911 en 1912; per jaargang	" 0.25
over 1910	" 0.50
over 1913	" 0.35
over 1914	" 0.75
Vakvereenigingsstatistiek.	
Statistiek der Vakvereenigingen van Werklieden in Nederland, Deel I (1907), Deel II (1905) (uitverkocht); per deel	" 1.—
Beknopt overzicht van den omvang der vakbeweging over 1907—1909, op 1 Jan. 1910, 1911, 1912, 1913; per deel	" 0.10
Op 1 Jan. 1914, 1915 en 1916; per deel	" 0.15
Werkstakings- en uitsluitingsstatistiek.	
Statistiek der werkstakingen en uitsluitingen in 1904 en 1905 (uitverkocht); per jaargang	" 0.10
in 1906—1912; per jaargang	" 0.25
in 1913	" 0.30
in 1914 en 1915; per jaargang	" 0.15
(De statistieken over de jaren 1901, 1902 en 1903 komen voor in de Bijvoegsels van het Tijdschrift. Zie hierboven.)	
Woningstatistiek.	
Uitkomsten der Woningstatistiek van 31 Dec. 1899	" 1.—
Idem van 31 December 1909	" 1.—